Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-һээ гарана | № 246 (14357) | 1976 оной октябриин 19, вторник | Сэн 2 мүнгэн.

…ЛАЙ ҮБЭЛЖЭЛГЭ …РЮУСАЛГАТАЙ ХАҺА

…өө республикымнай колхоз, совхозуудта нинтын …малай үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ хаа хаанагүн дүү-…ороо̄һо таряа хуряалгын эсэслэжэ байһан үедэ …бүхэнэй малшад, механизатор, барилгашад малай …лгэдэ бэлдэхэ ээлжээтэ хүдэлмэреэ эхилэнхэй, эр-…гээр ажаллажа байна гээшэ. Тэдэнэр малай байра-…шэнэдхэн заһабарилжа, шэнээр барижа ашаглал-…тушаахын хажуугаар һолоомо, зелёнко ехээр суг-…, шэмэтэ тэжээл болохо куузику элбэгээр хуряа-…сэлнэ. Иигэжэ гансашье ерэхэ үбэлжэлгын үедэ …яха болон бусад продуктнуудые элбэгжүүлжэ, адуу-…лай тоо толгоне улам олошоруулхые хүсэнэ бэшэ, …арбадахи табан жэлэй удаадахи жэлнүүдтэ илан-…малай ашаг шэмэ эрид дээшэлүүлхэ найдамтай үн-…һуури табина ха юм. Богонёор хэлэхэдэ, малай …лгые эмхитэйгээр үнгэргэхэдэ нинтын адууһа ма-… ашаг шэмэ дээшэлхэһээ гадна, мал үсхэбэрилхэ гол …рияа саашадаа улам хүгжөөхэ дүүрэн арга олгогдо-…шээтэй.

…үү ажахынууд поли дээрэхи һолоомоёо гээлтэ хо-… ээр суглуулжа, куузику, зелёнкоёо саг болзор-… хуряажа абадаг, мүн малай фермэ, хонидой отара-… хүсэд хүрэхэ тэжээл зөөжэ асардаг. Гадна ша-…нуудай, илангаяа һаалиин гүүртын байра соохи онь-…түхеэрэлгэнүүдые, фермэнүүдтэхи тэжээлэй цехүү-…заһабарилжа, саг болзортонь хүдэлгэдэг. Хонидой …үбэлжөөнэйнь байра шэнэдхэн заһабарилжа, ду-…ан байха юм. Иигэжэ үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэл-… урид хараалагдаһан түсэбэй ёһоор бүтээхэдээ, ажа-…уд малаа заабол һайнаар, ашаг шэмыень доошо-…гүй ондо оруулна гээшэ.

…лшээрнин ногоооной хагдараад байһан мүнөө үедэ … ашаг шэмэ доошолуулангүй, илангаяа үнеэдтээ нэ-… тэжээл бүйлуулан үгэдэг дүн дүршэл хаа хаана-…үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Энэнь һайшаамаар. Юуб гэхэ-…ногооной шэмын бууража, үнеэдэй һү шэмзеэ татажа …хынь урда тээ талха тарияанай зүйл буйлуулжа ша-…уулаад, эдюулхэдэ, сагаан эдеэн зунайхидал адли …ээр абтадаг. Манай республика дотор иимэрхүү …лтэн ажахынууд захаһаа олон. Жэшээлбэл, Загарайн …ай XXI партсъездын нэрэмжэтэ колхозой фермэнүү-… тэжээлэй цех аяар бүри сентябриин эхеэр хүдэл-…жэ, үнеэдтэнь талха таряанай зүйлөөр буйлуулагда-… бэлдэгдэһэн 10 килограмм тэжээл, куузику үдэр бү-… эдюулэгдэнэ. Мүн һаагдаһан литр һүнэй 500 грамм …өөр тээрэмдэгдэһэн таряа нэмэжэ үгтэнэ. Һаамхай …дэ иигэжэ эртэнһээ хооллуулһанайнь ашаар Мухар-… Наринай, Ташалангай гүүртэдэ һү һаалинь зу-… хараа байса дээшэлээ. Мүн Сэлэнгын аймагай … партсъездын, Түнхэнэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ …озуудай фермэнүүдтэ тэжээлэйнь цехүүд хүдэлгэг-… захалһаар үнинэй, мүнөө ашаяа эли бодо харуулжа …

…эшье, бүхы аймагуудай ажахынууд үнеэдтээ нэ-… тэжээл жэгдэ үгэжэ захалаа гэхын аргагүй. Тэдэнэй …шалтагынь гэхэдэ, мүнөө хүрэтэрөө фермэнүүдтэхи …элэйнь цехүүд хүдэлгэгдээгүй, байра соохи оньһон …эрэлгэнүүдынь заһабарилагдажа бэлдэгдээгүй байна … Тобшолон хэлэбэл, Яруунын аймагай Тулдунай, …анай аймагай Аргатын, Кабанскын аймагай Бан-… совхозуудта үнеэдынь нэмэлтэ тэжээлээр хүсэд …лулагданагүй, фермэнүүдтэхи оньһон түхеэрэлгэнүүд … заһабарилагдажа дүүргэгдээдүй байна.

…ндэ малай тарган мяха тушаахын тула нэн түрүү-… үсэлэгдэхэ малаа холын бэлшээриһээ бусахатайнь … тусгаар байрада байлгажа, һайн шэмэтэй тэжээл …э харууһалжа хүсэд таргалуулха шухала. Энэ хүдэл-… зүбөөр эмхидхэһэн ажахынууд заабол ехэ шэгнүүр-… мал гүрэндэ худалдажа, нилээд олзотодог байха юм. …ээһээ мяханда тушаагдаха мал шахан таргалуулха хэ-… гол анхарал урда мэтэ хандуулагдаха зэргэтэй.

…алай үбэлжэлгэдэ бэлдэхэ хүдэлмэри гансашье тэ-… ехээр неосэлжэ, тэжээлэй цехүүдые саг болзортонь …, мүн оньһон түхеэрэлгэнүүдыень заһабарилгаар …лагдадаг бэшэ, харин малшадай байха байрын гэр-… малай байрануудые заһабарилжа дулаалха, малай … байгаа тэжээл бүридхэжэ абаад, гамтайгаар шанар-… гаргашалха рацион зохёохоһоо эхилээд малшад, …одой мэргэжэлтэдэй хэхэ, бүтээхэ ажал захаһаа гээ-… Тэдэ энэ бүхы хүдэлмэринь ажахы бүхэндэ жэгдэ хэг-… урдигдэнгүй үлэшэдэг юм. Энээндэ гансашье ажахын …жэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд зэмэтэй бэшэ, мүн шеф-…һаламжа үзүүлдэг предприятинуд, «Сельхозтехни-… нэгэдэлэй аймагуудай отделениинүүд баһал харюусаха …тэй. Ушар иимэһээ, малай фермэнүүдтэ оньһон тү-… тодходог «Сельхозтехника» нэгэдэлэй аймагай …лениин хүдэлмэришэд даажа абаһан ажалаа хараа-…һан болзортоо бүтээжэ ашаглалгада тушаантүй ун-…руулна. Мүн муу шанартайгаар хэжэ, үбэлэй хүй-… малшадта ехэ бэрхэшээл ушаруулна. Тобшолон …бэл, Хяагтын аймагай Хүдэрнин совхоздо малай …лекс соо, мүн гахайн фермэдэ оньһон түхеэрэлгэ тод-… байһан «Сельхозтехника» нэгэдэлэй энэл аймагай …ениин хүдэлмэришэд даалгагдаһан ажалдаа хайха-…гүй хандажа, муу шанартайгаар һуулгажа байһан … мүнөө хүрэтэрөө унжагайруулһаар. Тиимэһээ ма-… байра барижа гү, али заһабарилжа байһан барилга-… оньһон түхеэрэлгэ һуулгажа байһан слесарь-хабсар-… үбэлэй хүйтэнэй эхилхэһээ урид хүдэлмэреэ дүүр-… ашаглалгада тушаахые эрмэлзэхэ зэргэтэй.

Ажахы бүхэнэй мэргэжэлтэд, хүтэлбэрилэгшэд малай … дээрэхи ажал һайнаар эмхидхэжэ, малшад, хонишо-… дунда социалис мүрысөө үргэноөр дэлгэрүүлхэ боло-… Мүн тэжээлэй цехүүдтэ, оньһон түхеэрэлгэнүүдые хү-… хүдэлмэридэ заабол мэргэжэһэн хүнүүдые, түрүү …низаторнуудые, коммунистнууд болон комсомолшуу-… томилхо зэргэтэп. Тиихэдэ фермэ бүхэндэ арадай …лтын постнуудые байгуулжа, малай үбэлжэлгэдэ бэл-… хүдэлмэрине хинан шалгажа, дутагдалыень усадхажа …хада һайн юм. Гадна фермэ, отара бүхэндэ зооветери-… албанай хүдэлмэри һайжаруулха шухала болонхой.

Тэрэшэлэн ажахынуудай партийна, комсомолой, проф-…зай организацинууд, нютагай Совет болон хүдөө ажа-… органууд фермэнүүдтэхи улаан булан, клубуудые … заһабарилжа дулаалха, сагаадажа, шэрдэжэ бэл-… хүдэлмэрине саг дарыдань эмхидхэхэ зэргэтэй. Мүн … үбэлжэлгын үедэ хонишод, малшадай эрилтэ һай-… хангаха хэрэгтэ худалдаа наймаанай, элүүр энхын, … культурын ба ажаһуудалай эрилтэ хангадаг эмхи …нууд гол анхаралаа хандуулжа, комплексно аргаар … түсэб уридшалан зохёохо жэшээтэй.

Иигэжэ ажахы бүхэнэй малайнгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар …эл, адууһа малайнь ашаг шэмэ дээшэлжэ, һү, мяхан … абтадаг болохоһоо гадна, арбадахи табан жэлэй …хи жэлнүүдтэ эдеэ хоолой продуктнуудые элбэг-… түсэб сүм бэелүүлхэ арга олгогдохо байна ха юм. … малай үбэлжэлгэ эгээл харюусалгатай, ажа-… малшадай шанга шалгалта мүн.

…дай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

УКАЗ

…ҮХЭР В. И. СЕМУХИНИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ …ҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…публикын сэрэгэй комиссариадуудта удаан саг соо … алба хэһэнэйнь түлөө, түрэһөөр 60 наһа гүнсэ-… дашарамдуулан Буряадай АССР-эй Кабанскын … сэрэгэй комиссар нүхэр **Семухин Владимир** …ые Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Прези-… **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

…ряадай **АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.**

…ряадай **АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.**

…лаан Үдэ хото Соведүүдэй байшан.
… оной октябриин 14.

Республикымнай ажалай үдэр

ҮБҺЭНЭЙ ШАНАР ТУХАЙ

Мүнөө хаа хаанагүй ногоон хагдаржа, ой модоной набшаһан шарлаад, түрүүшын хүйтэн орожо ерээд байна. Тиимэһээ республикымнай колхоз, совхозуудта үбһэ бэлэдхэлгэ дүүрэжэ, зелёнко хуряаха, һолоомо суглуулха хүдэлмэри түлэг дундаа ябана.

Байгша ондо республикымнай ажахынууд нёдондонойхидо орходоо нилээд ехэ үбһэ абаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Гэбэшье олонхи аймагуудай бэлэдхэһэн үбһэнэй шанар һанаһанда хүрэнэгүй. Республикын агрохимлабораториин шэнжэлэлгын ёһоор, Яруунын, Хэжэнгын, Баргажанай, Хориин аймагуудта һайн үбһэн бэлэдхэгдэһэн байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймагай бэлдэһэн бүхы үбһэниинь һайн. Хэжэнгын аймагай үбһэнэй оройдоол 2,3 процентнь муу шанартай, 16,3 процентнь — дунда, 31,4 процентнь һайн гэжэ тэмдэглэгдээ. Хориин аймагай — 90,7, Улаан-Үдын аймагай — 78,3 Зэдын аймагай — 81,8 процентнь муу бэшэ шанартай гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Тиихэдэ Баргажанай аймагта муу шанартай үбһэн гэжэ үгы.

Гэхэтэй хамта, зарим аймагуудта ногоогоо хүсэд хатаангүй, нойтоор һурилжэ, үбһэеэ тушаагаа. Мүн оаһа сабшалангаа саг болзор соонь сабшажа шадангүй, хюрууда сохюулжа хадаруулһан байна. Тиимэһээ бэлэдхэгдэһэн үбһэнэйнь шэмэ аяар 30—40 процентээр доошолоо. Энэ талаар Кабанскын аймаг онсо дурдамаар. Туе аймагай хүтэлбэрилэгшэдэй үбһэнэй шанар дээшэлүүлхэ асуудалда тусхай анхарал хандуулаагүй дээрэһээ, жэл бүри муу шанартай үбһэн абтана. Энэшье жэлдэ Кабанскын аймагай бэлэдхэһэн үбһэнэй 100 процентнь гэхэ гү, али бүхы үбһэниинь муу шанартай гэжэ шэнжэлэгдэһэн байна. Тиихэдэ Хяагтын аймагай үбһэнэй 63,3 процент, Захааминай аймагай — 61,5. Бэшүүрэй аймагай — 58,5. Загарайн 41,7 процентнь шэмэгүй, муу шанартай гэжэ тоологдоо.

Һайн бэлэдхэгдэһэн үбһэн оройдоол 17 процент шиигтэй байха ёһотой юм. Энээнһээ дээшэ шиигтэй болохолоороо үбһэн гутажа, үжэжэ захална.

Бүри үбһэндэ орохын урда тээ республикымнай хүдөө ажахын министерствэ колхоз, совхозуудай һайн шанартай үбһэ хуряан абахын тула нэмэлтэ түлбэри тогтооһон байна. 1 классай үбһэнэй түлөөһэн — 30 процент, II классай — 15 процент дээшэлээ. Энэ нэмэлтэ түлөөһэн үбһэнэй шанарые шэнжэлһэнэй һүүлээр түлэгдэхэ ёһотойл.

С. БЕКЕТОВ,
республикын агрохимлабораторине даагша.

БОЛЗОРҺООНЬ УРИД...

Һү ехээр һааха дулаахан саг үнгэрбэ ха юм. Тиимэһээ зунай бэлшээриин үедэ туйлаһан амжалтаяа алдахагүйн тула манай «Маяк» колхозой һаалишад ашагүй ехээр оролдожо байна.

Колхоз жэлэй эхинһээ хойшо бүхыдөө 11.712 центнер һайн шанартай һү тоһоной заводто тушаажа, юһэ һарынгаа түсэб холо үлүүлэн дүүргээ. Үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 1.572 килограмм һүн һаагдаа. Байгша оной юһэн һарын хүдэлмэриин дүн согсолходо, залуу һаалишан Е. Н. Павлова үнгэрһэн хугасаа соо үнеэн бүриһөө 2,295 килограмм һү һаажа, һаалишадай дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Энэ нүхэрнай 350 центнер һү һааха гэжэ үгэеэ үгэһэн байгаа. Бодото дээрээ жэлэй эхинһээ хойшо 412 центнер һү һаагаа. Энэнь нёдондоной энэ үеынхидэ орходоо холо үлүү болоно. Һаалишад З. Н. Падашкова, А. А. Степанова, П. К. Гордеева болон бусад жэлэйнгээ уялга амжалтатайгаар бэелүүлнэ.

Һаалишадые моральна болон материальна талаар урмашуулха бүхы онол аргануудые зүбөөр хэрэглэхэ хэрэгтэ ажахын хүтэлбэрилэгшэд гол анхаралаа хандуулна. Түсэбһөө гадуур һү һааһанайнь түлөө урмашуулжа нэмэлтэ түлбэри түлэгдэхэ, үнэтэ бэлэгүүд барюулагдаха байна. Социалис уялгаяа дүүргэхын түлөө харюусалгатай байһанаа һайнаар ойлгодог. дааһан хэрэгтээ үнэн сэдьхэлһээ дурладаг малшад колхоздомнай олон. Тиимэһээ түсэбтэ табан жэлэй түрүүшын жэлые нэрэтэй солотойгоор үнгэргэхын тула һаалишаднай дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа. Жэлэйнгээ түсэб декабриин 15 болотор дүүргэжэ, гүрэндөө 14.650 центнер эрхим шанартай һү тушаахаар шиидээ. Энэнь 570 центнерээр түсэбһөө үлүү болоно.

Мүнөө үедэ һаалишад үнеэдээ үбэлэй байрада оруулжа, элбэгээр бэлэдхэгдэһэн шэмэтэ тэжээл эдюулжэ эхилээ. Һаамхай үнеэдтэ силос, уралда буйлуулһан һолоомон, концентрат, куузику гэхэ мэтын олон ондоо тэжээл үгтэнэ.

Иигэжэ һаалишаднай гүрэндэ һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэжэ шиидээ.

М. МИХАЛЕВ
«Маяк» колхозой парткомой секретарь.
Улаан-Үдын аймаг.

Намарай паар—ургасын үндэһэн

БЭШҮҮРЭЙ АЙМАГ. (Телефоноор абтаба). Байгша оной орёо бэрхэтэй сагай эрхэ байдалда манай механизаторнууд, тарияашад урдаа байһан харюусалгануудые һайн ойлгожо, ургаса хуряалга дээрэ бүхы хүсэеэ, мэргэжэл шадабарияа зорюулан ажаллаа.

Колхознай тарияа хуряалгаяа дүүргээ. Энэ жэлдэ тарияанаймнай ургаса ехэ муу байгаа гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Бүхыдөө 35 мянган центнер ороо̄һо суглуулжа абаад байнабди. Энэмнай урда жэлэйхитэй жэшэжэ үзэхэдэ, бирагүй дүн гээшэ ааб даа. Тиимэһээ бидэ ерэхэ жэлэйнгээ ургаса тушаа мүнөөнһөө бодожо үзэхэ ёһотой болонобди. Хэнэйшье мэдэһээр сентябрь соо һайнаар хахалагдаһан намарай паар дээрэһээл хойто жэлынь бараг ургаса гарадаг ха юм. Энээнине хараада абажа, ургасын хуряагдаһан тарияанай газарһаа һолоомоёо бушуу суглуулаад, хахалжа эхилээ һэмди. Энэ ажалда арбаад трактор хүдэлөө. Тиигэжэ 750 гектар намарай паар хахалха түсэбтэй аад, мянган гектар хахалаа. Механизаторнууднай энэ шухала хүдэлмэриеэ таарамжатай зохид агротехническэ саг болзор соо хахалха гэжэ ехэтэ оролдожо, октябриин эхеэр дүүргэһэн байна.

Намарай паар хахалалга дээрэ трактористнууд Геннадий Валиев, Бато Дамбаев, Иван Быков, Василий Дульянинов гэгшэд бүтээсэ ехэтэй ажалаараа шалгараа. Тэдэнэр халаанайнгаа даабари ходо 130—150 процент хүрэтэр дүүргээ юм. Хахалалгын агрегадуудай нэгэшье һаатангүй хүдэлхын тула тракторнуудта техническэ харууһа хэхэ, хэрэгтэйдэнь дары заһабарилха нүүдэл мастерской ходо ябажа байгаа. Намарай паар хахалалгада онсо шалгарһан хүнүүдые урмашуулха талаар ехэ юумэн хэгдэһэн юм. Мүрысөөндэ түрүүлжэ ябагшадай хүндэлэлдэ Ажалай алдар солын туг үргэгдэдэг байгаа.

Н. МАНЗАЕВ,
Бэшүүрэй совхозой директор.

ХОРИИН АЙМАГТА

Хориин аймагай «Георгиевский» совхозой ажалшад, мүнөө намарай тарияа хуряалга аймаг соогоо түрүүлэн дүүргэбэ. Энэ совхозой дүршэлтэй комбайнернууд Д-Д. Манибадараев, Х. Цыренов, К. Афанасьев, Б. Жамбалдоржиев гэгшэд хуряалгын хүдэлмэрине түргэнөөр, эрхим шанартайгаар дүүргэхые оролдон, эршэтэй бэрхээр ажаллаһан байна.

«Георгиевский» совхозой 4338 гектар тарияалангай талмайһаа 30.000 гаран центнер ороо̄һон тарияанай тоог дээрэ буулгагданхай юм. Эдэ үдэрнүүдтэ ороо̄һо сэбэрлэхэ, тарияанай үрэһэ хадагалха, илгаха ажал үдэр һүнигүй һайн ябажа, 9000 центнер тарияанай үрэһэн сэбэрлэгдэн хадагалагдаа. 5500 центнер ороо̄һо тарян, обёос сэбэрлэгдээд байна.

Тарияанай тоог дээрэ Улаан-Үдын хүдөө ажахын техникумэй 3-дахи курсын студентнэр нэгэ һарын туршада хүдэлжэ, ехэхэн туһа хүргөө. Эдэнэр гурба-дүрбэн хүнһөө бүридэһэн хэдэн бригаданууд боложо хубааралд, сүүдхынгээ даабарине ехэнхидээ дүүргэжэ, 30—35 тонно тарияа сэбэрлэдэг байгаа.

□ △ ▽

Хориин аймагай совхозуудай һү һаалиин фермэнүүдэй дунда үнгэргэгдэһэн социалис мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр оролсоһон Дээдэ-Тайлсын совхозой нэгэдэхи отделениин һаалишад үнгэрэгшэ юһэн һарын туршада шударгыгаар ажаллажа, арбадахи табан жэлэйнгээ түрүүшын түсэбтэ жэлэн даабари үлүүлбэ.

Тус фермын һаалишад 4535 центнер һү һааха социалис уялгаяа октябриин 5-да бэелүүлжэ, 1571 центнер һайн шанартай, сэбэр, тоһолиг һү гүрэндөө тушааба.

Совхозой эрхим һаалишан (фермые даагшань Г. И. Кучумова) В. Н. Яковлева социалис мүрысөөндэ түрүүлнэ. Тиихэдэ һаалишад О. Синнина, Н. Матигулин, О. Симакова, Л. Кумысаева болон бусад ехэ амжалта туйланхай.

Абаһан социалис уялгаяа сагһаа урид дүүргэжэ, ехэ һү һаахын түлөө Дээдэ-Тайлсын нэгэдэхи отделениин фермын һаалишад, малшад яһала оролдоо. Зунай зүлгэ ногоондо бүхэли сүүдхэ бэлшээгээ. Тиихэдээ хээрын тунга бэлшээри, таримал ногооной конвейр, хуряагдаһан сабшалан, тарияаланай газарнуудые һайнаар хэрэглэжэ, шадаһан байна. Энэ фермэ дээрэ һаалишадай ажалда онсо һайн анхарал табигданхай. Ажал ехэтэй, хүндэ хүдэлмэринүүд оньһожоруулагданхай юм. Электрын хүсөөр үнеэдээ һаана. Шэбхэ таһалгаряагүйгөөр сэбэрлэхэ түхеэрэлгэ тодхогдонхой. Автоуһалалга эмхидхэгдэнхэй.

Дээдэ-Тайлсын совхозой нэгэдэхи отделениин һү һаалиин фермын һаалишад, малшадай арбадахи табан жэлэй түрүүшын түсэбтэ жэлһээ эхилжэ, эршэмтэйгээр ажаллажа ябаһаниинь һайшаалтай.

Б. БАЛЬЖИНИМАЕВ.
Хориин аймаг.

БЭЛЭДХЭЛЭЙ ПУНКТ ДЭЭРЭ

Эдэ үдэрнүүдтэ Ехэ-Хүдэрниин бэлэдхэлэй пункт дээрэ бүришье хүлгөөтэй. Үдэр һүнишье эндэ эршэтэ шанга ажалай охин замханагүй. Үглөөнһөө үдэшэ болотор кузоваараа дүүрэн алтан шаргал тарияа ашаһан автомобильнууд һубарилдан ерэжэл байна. Энэ хадаа Хяагтын аймагай ажахынуудһаа арбадахи табан жэлэй түрүүшын жэлэй ургасын ороо̄һон орожо байна ха юм.

Энэ аймагай ороо̄һо тарияа зөөлгэндэ городой хоёрдохи автотранспортна предприятиин жолоошод онсо шалгарна. Жэшээлбэл, үнинэй жолоошон Анатолий Зубарев үдэрэйнгөө даабари хоёр дахин үлүүлнэ.

— Хүдөө нютагуудта хамһалсахаяа ерэһэн жолоошод бүхэн мүнөө тарияа хуряалгын үедэ ямар ехэ харюусалгатай ажал бүтээхэ байһанаа һайн ойлгоно. Тиимэһээ бидэ механизатор, тарияашадай ургуулһан моңсогоршье ороо̄һо гээнгүй асархые оролдонобди — гэжэ түрүү жолоошон хөөрэнэ.

Бэлэдхэлэй пункт дээрэхи бүхы хүдэлмэри һайнаар эмхидхэгдэнхэй. Ороо̄һо сэбэрлэхэ, хатааха түхеэрэлгэнүүд гурбан халаанда хүдэлгэгдэнэ. Ороо̄һо хатааха түхеэрэлгын машинистнууд А. В. Еремин, И. В. Жарников, А. М. Жуков гэгшэд даалгагдаһан техникэеэ бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлгэжэ, халаанайнгаа даабари ходо үлүүлнэ.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Пунктые даагша М. Г. Жуков 2-дохи ГАП-ай жолоошон А. П. Зубарев хоёр шэнэ ургасын тарян тухай хөөрэлдэжэ байна. 2. Тарияа шэрэһэн автомашинанууд һубарина.

А. СУРМАЧАЙ фототекст.

«СОЮЗ-23» ГЭЖЭ ОНГОСЫН ЭКИПАЖ ГАЗАРТАА БУСАБА

ТАСС ай МЭДЭЭСЭЛ

«Союз-23» гэжэ онгосо дээрэ хүдэлмэреэ дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр космонавтнууд нүхэд Зудов Вячеслав Дмитриевич, Рождественский Валерий Ильич 1976 оной октябриин 16-да Газартаа бусажа ерэбэ. «Союз-23» гэжэ замбуулинай онгосын буулгагдадаг аппарат Москвагай сагаар 20 час 46 минутада Целиноград хотоһоо баруун-урдуур 195 километртэ дорьбоогүй зөөлэхэноөр бууба.

Экипаж «Союз-23» гэжэ онгосые Газарта буулгахые бэлдэн, Москвагай сагаар 20 час 02 минутада тормозой двигателиин түхеэрэлгэ хүдэлгэһэн байһаа. Двигателиин хүдэлмэреэ дүүргэхэдэ, онгосын таһалганууд хубаарһан байха юм. Буулгагдадаг аппарадай доошоло доошолһоор Газарай нюруунһаа 7 километртэ хүрэхэдэнь, парашюдай түхеэрэлгэ хүдэлгэгдэбэ. Буулгагдада аппарат Тенгиз нуур дээрэ һуулгагдаа.

Һүни саһанай ехээр орожо байгаашье һаань, самолёдуудтай, вертолёдуудтай, тамаралгын түхеэрэлгэнүүдтэй бэдэрэлгэ-абаралгын бүлэг космонавтнуудые, буулгагдадаг аппарадые эндэһээ гаргаһан байна.

Нүхэд Зудов болон Рождественскиин бэенүүд һайн. Ниидэлгын бүхы шатануудта, буугаад байха үедэнь экипаж найдамтайгаар хүдэлһэн, уялгануудаа нарийнаар дүүргэһэн байна.

КОСМОНАВТНУУДАЙ АЯНШАЛГА ДҮҮРЭЭ

БЕРЛИН. (ТАСС). СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккерой уряалаар эндэ ерэһэн совет космонавтнууд В. Ф. Быковскиие, В. В. Аксеновые ГДР-эй нииислэл хото халуунаар үдэшэбэ.

«Союз-22» гэжэ онгосын экипаж орон соогуурнь ябажа, Берлинэй, Лейпцигэй, Эрфуртын Йенын, Цвиккаугай Карл-Маркс Штадтын, Дрезденэй хүдэлмэришэдтэй, эрдэмтэдтэй уулзаһан байна. Тодорхойлон хэлэхэдэ, ГДР-эй ба Советскэ Союзай эрдэмтэдэй хамтаараа зохёоһон. «Союз-22» гэжэ замбуулинай онгосо дээрэ табигдаһан олон янзын зурагуудые буулгадаг фотоаппаратурын бүтээгдэһэн «Карл Цейс Йена» гэжэ арадай предприятида космонавтнууд хүрэһэн байгаа.

ГДР-эй арад зон совет космонавтнуудые үнэн зүрхэнһөө, хүндэмүүшэ халуунаар угтаба.

СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккер, СЕПГ-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд, гэшүүндэ кандидадууд, хотын ажалшад, олониитын түлөөлэгшэд, мүн СССР-эй ГДР-тэ байдаг элшэн сайд П. А. Абрасимов Берлинэй аэропорт дээрэ В. Ф. Быковскиие, В. В. Аксеновые үдэшэһэн байна.

ТАСС ҺОНИН

КОСМОНАВТНУУД—КОСМОДРОМДО

АЛМА-АТА. (ТАСС-ай корр.). «Союз-23» гэжэ замбуулинай онгосын экипажые Аркалыгай хүн зон халуун дулаанаар, үнэн зүрхэнһөө амаршалан угтаба. Эдэнэр хотоһоо зүүн-холуур 140 километртэ бандаг Тенгиз нуур дээдэ буугаа.

Хотын олониитын түлөөлэгшэд Аркалыгай аэропортдо суглараба. Казахстанай Компартиин Тургайска обкомой нэгэдэхи секретарь С. К. Кусаинов Газартаа бусажа ерэһээрнь онгосын командир подполковник В. Д. Зудовые, бортинженер подполковник-инженер В. И. Рождественскиие амаршалаа.

Аркалыгайхид космонавтнуудые хилээмэ-дабһаар хүндэлөөд, хотын хүндэтэ эрхэтэд гэһэн нэрэ зэргэ олгохо тухай үнэмшэлгэнүүдые эдэнэртэ барюулба. В. Д. Зудов, В. И. Рождественский халуунаар угтаһанайнь түлөө шэнэ газар элдүүрилэгшэдтэ зүрхэ сэдьхэлһээ баяр баясхалан хүргөөд, ажалдаа шэнэ амжалта туйлахыень Тургайн тарияашадта хүсэбэ.

Эндэ байгшадтай халуунаар хахасажа, космонавтнуудые һуулгаһан самолёт Аркалыгай аэропорт дээрэһээ ниидэһэн байгаа.

***

«Союз-23» гэжэ онгосын экипаж октябриин 17-ой үглөөгүүр Байконур гэжэ космодромдо хүрэжэ ерэбэ.

ХҮДӨӨ АЖАХЫН ҮЙЛЭДБЭРИИЕ СААШАДАНЬ УЛА

КПСС-эй обкомой секретарь В. Ф. ЛЫСОВЭЙ элидхэлһээ

Нүхэдүүд! «Ажахын хоорондохи хамжаанай, агропромышленна нэгэдэлэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ ба томодхолгые саашадань хүгжөөхэ тухай» тогтоол манай партиин Центральна Комитет энэ жэлэй нюнь һарын эхеэр абаа һэн. Энэ документ дотор КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй һүүлээрхи жэлнүүдэй туршада хүдөө ажахыда гараһан туйлай ехэ дүршэл согсологдоһон, ороной экономикын энэ шухалын шухала һалбарида бэелүүлхэ холын хараанай дэлгэрэнгы программа үгтэһэн байна. Энэ программые бодото дээрэнь бэелүүлгэ болбол хүдөө тосхонуудта тон шухала политическэ, экономическа, социальна удха шанартай байха юм.

Томодхолго ба мэргэжүүлгэ хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриие индустриальна аргаар эмхидхэлгын, хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилхэ хэрэгые промышленна үндэһэ һуури дээрэ табиха үргэн ехэ арга боломжо олгожо үгэнэ. Энээнэй ашаар продукци абалгын ажалай гаргаша 2,5—3 дахин, харин тэрэнэй өөрын үнэ сэн 1,5—2 дахин бага болоно. Ажахын хоорондохи хамжаанай үндэһөөр мэргэжүүлгые экономическа шанга шадалтай ажахынуудшье, мүн үйлэдбэриин ба экономическа арга шадалаар мүнөө дээрээ багашаг байһан ажахынуудшье бэелүүлжэ шадаха байна. Энэ ушар онсо шухала удха шанартай юм.

Эгээл тиимэ дээрэһээ хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ ба томодхохо, тэрэниие мүнөө үе сагай индустриальна үндэһэ һуури дээрэ гаргаха ябадалые социалис хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ гол шэглэл гэжэ, түгэс хүгжэнги социализмын эрхэ байдалда ленинскэ кооперативна түсэбэй һургаалые бодото дээрэнь бэелүүлхэ шэнэ шата мүн гэжэ КПСС-эй ЦК тоолоно.

Энэ тогтоолой гараһан сагһаа хойшо үнгэрһэн үедэ республикын колхоз, совхозуудай, хүдөө ажахын бусад предприятинуудай партийна организацинууд коммунистнуудай, бүхы ажалшадай дунда энэ документын дүримүүд болон тобшололнуудые тайлбарилан ойлгуулха талаар ехэ хүдэлмэри ябуулаа. КПСС-эй ЦК-гай тогтоол партийна сутлаанууд дээрэ, үйлэдбэриин бүхы коллективүүдтэ зүбшэн хэлсэгдээ. Республика дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ ба томодхохо хэрэгые бэелүүлгэтэй холбоотой бодото асуудалнуудые шиидхэлгэдэ шэглүүлэгдэһэн тодорхой хэмжээ ябуулганууд колхозуудта, совхозуудта, бүхы районуудта зохёогдоо. Партиин райкомууд, Хүдөө ажахын министерствэнүүд, хүдөө ажахын трестнүүд, Минводхоз, «Сельхозтехника» өөһэдынгөө дурадхалнуудые КПСС-эй обкомдо дамжуулһан байна.

Саашань элидхэлшэ һүүлэй жэлнүүдэй туршада республикын хүдөө ажахые хүгжөөлгын зарим дүнгүүд тухай тогтоно. Эдэ дүнгүүд болбол хүдөө ажахые бүхы талаһаань аша ехэтэй болгохо гэһэн партиин хараа шугамые бэелүүлһэнэй, ашаг үрын дээшэлһэнэй элитэ гэршэ болоно гээд тэрэ хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай мартын (1965 он) Пленумэй һүүлээр үнгэрһэн арбан жэлэй туршада республикын хүдөө ажахыда һомологдоһон капитальна һомололго 768 миллион түхэриг, тэрэнэй 560 миллион түхэригһөө дээшэнь гүрэнэй һомололго хэгдэһэн байна. Энэ сагай туршада хүдөө ажахын предприятинуудай гол фонднууд 208,7 миллион түхэригһөө 453 миллион түхэриг хүрэтэр гэхэ гү, али 2,2 дахин ехэ болоо. Мүнөө колхоз, совхоз бүхэнэй үйлэдбэриин фонд дунда зэргээр 3,5 миллионһоо дээшэ түхэригэй сэнтэй.

Хүдөө ажахыда 10,6 мянган трактор, таряа хуряадаг 4,6 мянган комбайн, ашаанай 6,5 мянган автомобиль тоологдоно. Колхоз, совхозуудай электрын элшэ хүсэн 2,2 дахин ургаа.

Хүдөө ажахые электрификацилга хурдан түргөөр бэелүүлэгдээ. Мүнөө колхоз, совхозуудта 28,9 мянган электродвигатель бии. 1975 ондо электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ 1965 онтой сасуулхада, 4,2 дахин ехэ болоо.

Мал ажалые оньһожоруулха ябадал элитээр урагшаа дабшаа. Гахайн фермэнүүдтэхи ажалые үргэлжэдэнь оньһожоруулга 1975 ондо 40 процент, шубуу үсхэбэрилгэдэ — 89 процент болоо. Республикын хүдөө ажахыда минеральна үтэгжүүлгэ бүри ехээр үгтэжэ байна. Гансахан үнгэрһэн табан жэлэй туршада тэрэ 2,2 дахин ехэ болоо. Эдэ жэлнүүдэй туршада газар уһалха ба хатааха ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ. Тиигэжэ уһалагдадаг ба хатаагдаһан газарай талмай 40 мянган гектараар ехэ болоо. Эдэ бүгэдэ хадаа республикын хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр хүгжөөлгын хэмжээн дээшэлээ гэжэ гэршэлнэ.

Хүдөө ажахые ашаг ехэтэйгээр хүгжөөхэ талаар ехэ хэмжээнүүдэн абтаашье һаань, колхоз, совхозуудые техническэ талаарнь зэбсэгжүүлгэдэ, хими нэбтэрүүлгэдэ, газарые уһалха ба хатаалгада зорюулагдаһан һомололго үрэ дүнгүүдээ һайнаар харуулнагүй, ажалай бүтээсэ удаанаар ехэ болоно. Хүдөө ажахын шухала шухала продуктнуудай өөрын үнэ сэн нэгэл хэмжээндээ байһаар. Иимэ байдал манайшье республикын колхоз, совхозуудта ушарна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриин удаанаар ургаһанай хойшолон гэхэдэ, энэ сагай туршада фонднуудай үгэдэг үрэ дүн хоёр дахинһаа ехээр бага болоо. Энээниие тайлбарилан хэлэхэдэ, колхоз, совхозуудта үгтэһэн мүнгэ зөөри хадаа продукци ехээр абаха арга боломжо хараада абтангүйгөөр ашаглагдадаг байна. Олон ажахынуудта техникэ бүтээсэ багатайгаар хэрэглэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, тракторнууд нэгэл халаанда хүдэлнэ, ашаанай автомобильнууд оройдоол 45 процент болоно, минеральна үтэгжүүлгэнүүдэй гурбанай нэгэ хубинь лэ уһалагдадаг газар дээрэ хэрэглэгдэнэ. Газар уһалха ба хатааха хэрэгтэ мүнгэ зөөриин ехэ гаргаша ашаггүйгөөр хэгдэнэ.

Шэнэ табан жэлдэ түсэбэй ёһоор хүдөө ажахын бүхы предприятинуудта зорюулагдаха капитальна һомололго, «Сельхозтехникын», Минводхозой, «Бурятэнергиин» РУЭ-гэй һомололгые оруулалсан, 538,8 миллион түхэриг байхаар хараалагдана.

Колхоз, совхозуудта 5,5 мянган трактор, ашаанай 3,6 мянган автомобиль, 705 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ үгтэхэ. Энэ хадаа бага бэшэ зөөри гэшэ. Энээнһээ эгээн ехэ ашаг үрэ абахын тула зүбөөр хэрэглэхэ тухай һайнаар бодомжолхо хэрэгтэй. Энэ хадаа нэн түрүүн техникэ, үтэгжүүлгэ, газар шанаржуулгада зорюулагдаһан мүнгэ зөөри ашаглаха ябадалда хабаатай юм. Һула ажахынуудта тэжээлэй бата бэхи бааза бэхижүүлгэдэнь туһалха хэрэгтэй.

Тэрэшэлэн барилгыешье алмалтатайгаар хэхэ, нэн түрүүн тэжээл элбэгтэй, мал ажалые холын хараатайгаар һайнаар хүгжөөжэ шадаха газарта шэнэ барилгануудые, илангаяа малай томо фермэнүүдые бариха хэрэгтэй. Бүхы ушарта һомологдоһон зөөриһөө эгээн ехэ ашаг үрэ абалга хүдөө ажахын органуудай, мүн ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй бүхы хүдэлмэриие сэгнэхэ шухала сэгнэлтэ болохо ёһотой. Энээнгүйгөөр хүдөө ажахын үйлэдбэриин ашаг үрые бүхыдэнь дээшэлүүлжэ болохогүй байна. Гадна, үнгэрһэн хэдэн жэлэй туршада хүдөө ажахын бүхы шахуу продукциин өөрын үнэ сэн дээшэлнэ. Һүүлэй жэлнүүдэй туршада, мүн колхозуудай сэбэр олзын хэмжээн бага болонхой. Колхоз, совхозуудай үйлэдбэриин, финансын ажал ябуулгын иимэ үрэ дүн тэдэнэй экономическа хүгжэлтэдэ нүлөөгөө үзүүлхэл ёһоороо үзүүлнэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ ба томодхолготой холбоотой, тэрэниие үргэлжэдэнь оньһожоруулгатай холбоотой асуудалнуудые олон дахин зүбшэн хэлсээбди. 1971, 1974 онуудай туршада эдэ асуудалнууд КПСС-эй обкомой пленумүүд дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Мүн КПСС-эй обкомой, олон райкомуудай бюро эдэ асуудалнуудта ехэ анхаралаа хандуулдаг байгаа.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада олон ажахынуудай үйлэдбэриин мэргэжэл тодорхойлогдоо, жэжэ, олзогүй шубуунай, гахайн, һүнэй фермэнүүд үсөөрөө. Шубуунай фабрикануудые, малай комплекснуудые, малай томо фермэнүүдые барилгада, шэнэдхэн заһабарилгада ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно, мал ажалай, тэжээл бэлэдхэлгын ба буйлуулгын технологи һайжаруулха талаар тодорхой хүдэлмэри хэгдээ. Мэргэжүүлэгдэһэн тусхай трестнүүд хүдэлдэг болоо, ажахын хоорондохи түрүүшын нэгэдэлнүүд байгуулагдаа.

Зүгөөр республика дотор томодхолгын ба мэргэжүүлгын, илангаяа ажахын хоорондохи үйлэдбэриин хамжаае хүгжөөхэ хүдэлмэри үшөөл эхин шатадаа байна.

Жэшээлхэдэ, гахай үсхэбэрилгые абаад үзэе. 1976 оной эхиндэ республикын 60 ажахы гахай баридаг байгаа. Тиихэдээ 19 ажахыда гахайнь тоо толгой дунда зэргээр 500-һаа үсөөн байгаа, долоон ажахыда — 1000 хүрэтэр толгой, 25 ажахыда — 1000-һаа 3000 толгой хүрэтэр гахай баридаг һэн. Оройдоол 2 колхоздо, 7 совхоздо тус бүридэнь 3000-һаа олон гахай байгаа.

Гахайн 1 центнер мяха абалгада жэл бүри 9—9,5 центнер тэжээлэй единицэ гаргашалагдана. Гадна, 1 центнер гахайн мяха абалгада 10, 15 центнершье тэжээлэй единицэ гаргашалдаг колхоз, совхозууд бии. Энэ һалбарида ажалай гаргаша тон ехэ. Колхозуудта худалдаанда оропон центнер гахайн мяханай өөрын үнэ сэн 182 түхэриг, совхозуудта — 254 түхэриг болоно.

Һүүлэй жэлнүүдэй туршада томо фермэнүүдтэ һүнэй малые олоор бариха бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Хүдөө ажахын министерствын үгэһэн мэдээнэй ёһоор, республика доторнай 300-һаа үсөөн бэшэ толгой малтай 308 фермэ тоологдоно, тэрэ тоодо 200-һаа үсөөн малтай 160 фермэ бии.

Шахан таргалуулга ба үсхэбэрилгэ дээрэ томодхолгын хүдэлмэри муугаар ябуулагдана. Эбэртэ бодо малай фермэнүүдтэ үргэлжэдэнь оньһожоруулга оройдоол 5.5 процент болоно. Энэ һалбариие оньһожоруулга ехэ гээгдэлтэй гэжэ мэдэрхэ хэрэгтэй. Энээнһээ боложо ажалай гаргаша ехэ, һү ба мяха абалгын өөрын үнэ сэн ехэ байна.

Республика дотор мүнөө дээрээ мэргэжүүлэгдэһэн ажахынуудта мал шахан таргалуулха, залуу мал үсхэбэрилхэ хэрэг һайнаар табигдаагүй байһаар. Мэргэжүүлэгдэһэн совхозууд бүхы продукциин оройдоол 7 процент овощ, 35 процент һү, 31 процент мяха, 44 процент ноһо абадаг байна.

Гансал гахайн мяха, шубуунай үндэгэ ба мяха абалгада мэргэжүүлэгдэһэн совхозууд шиидхэхы үүргэ дүүргэнэ. Тэдэнэр республикын бүхы совхозуудай абадаг гахайн мяханай 71 процент, шубуу үсхэбэрилгын 99 процент продукциие абана. Гадна, эдэ мэргэжүүлэгдэһэн ажахынуудта үйлэдбэриин экономическа үрэ дүнгүүд бусад совхозуудайхиһаа дээшээ байдаг юм. «Птицепромой» трестын ажахынуудта шубуунай мяха абалгын олзо 35 процент болодог юм. Энэ хадаа республикын эгээн олзо ехэтэй һалбари болоно.

Эмхидхэлгын мүнөөнэй индустриальна онол арга хэрэглэдэг, түрүү технологидо үндэһэлһэн, мэргэжүүлэгдэһэн томо үйлэдбэриин булюу һайниинь арсашагүй гэжэ ороной бусад районуудай, мүн манай өөһэдымнай дүй дүршэл гэршэлжэ үгэнэ. Шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые шиидхэхэ зуураа, үйлэдбэриие мэргэжүүлхэ, томодхохо ба бүхы һалбаринуудыень промышленна үндэһэ һуури дээрэ удаа дараалан гаргаха хэрэгтэ урдынхиһаа бүри ехэ мүнгэ зөөри элсүүлхэ шухала.

Партийна, советскэ, ажахын органууд мэргэжүүлгэ ба томодхолгые, илангаяа ажахы хоорондын хамжаанай үндэһэ һуури дээрэ тэрэниие хүгжөөхэ хэрэгтэ бүхы хэмжээгээр туһалха уялгатай. Тиихэдээ олдоһон дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэхэ шухала. Мүн энэ хэрэгые бэелүүлхэдээ, ажахы доторхи хамжаае бэелүүлхэ арга боломжые ашаглаха шухала. Ушар юуб гэхэдэ, һүнэй, мяханай, мал үсхэбэрилдэг, хони үсхэбэрилдэг һалбаринуудта мэргэжүүлгэ ба томодхолго имагтал ажахы дотор бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй.

Республика дотор иимэ эрилтын ёһоор бүхы юумэн хэгдэнэгүй. Энэ асуудалаар шиидхэбэринүүд хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Хараалагдаһан түсэбһөө ехэ гээгдэлтэйгээр мал ажалай комплекснууд болон фермэнүүдэй шэнэ барилганууд хэгдэнэ, шэнэдхэн заһабарилагдана. Гэбэл, 1974—1977 онуудта баригдаха гэжэ хараалагдаһан мал ажалай томо 43 барилгануудһаа оройдоол 17-ниинь ашаглалгада үгтөө. Мал ажалай үшөө 12 фермэ энэ жэлэй эсэс болотор баригдажа дүүрэхэ зэргэтэй, 11 фермэ болон комплекс баригдажа эхилээдүй.

Загарайн шубуунай фабрика, үүлтэртэ малай тугалнуудые үсхэбэрилхэ Ивалгын комплекс бариха болзор унжагайрна. Бэшүүрэй, Никольскын шубуунай комплекснууд, Баргажанай Улаанай колхоздо, Хурамхаанай Ленинэй нэрэмжэтэ, Сэлэнгын Карл Марксын нэрэмжэтэ, Зэдын «Коммунизм» колхозуудта, Ойморой, Хүрбын совхозуудта, мүн бусад хэдэ хэдэн ажахынуудта эбэртэ бодо малай фермэнүүд удаанаар баригдана. Баргажанай, Онохойн, «Темник», «Эрдэм» Хориин совхозуудта һүнэй томо фермэнүүд ехэ хангалтагүйгөөр баригдана. Мал ажалай олон фермэнүүд удаанаар шэнэдхэн заһабарилагдана. 1974—1977 онуудта заһабарилагдаха гэжэ түсэбөөр хараалагдаһан томо 70 фермын оройдоол 12-ынь шэнэдхэн заһабарилагдаа. Республикын Минсельхозой ба трестнүүдэй зүгһөө, партиин олон райкомууд болон аймгүйсэдкомуудай зүгһөө энэ талаар бага үүсхэл оролдолго гаргагдана.

Днилэнхи олон ажахынууд өөрынгөө хүсөөр фермэнүүдые шэнэдхэн заһабарилна. Тиимэһээ эдэнэр цементээр, хирпиисээр, барилгын бусад материалнуудаар, түхеэрэлгэнүүдээр дуталдана. Фермэнүүдые шэнэдхэн заһабарилгадань колхоз, совхозуудта барилгын организацинууд, Улаан-Үдэ городой ба промышленна талаараа хүгжэнги бусад районуудай шеф предприятинууд һулаар туһална.

Шэнэ барилга, мүн шэнэдхэн заһабарилга хуушарһан проектээр хэгдэнэ. Хүдөө ажахын министерство, трестнүүд, проект зохёодог организацинууд шэнэ түрүү шэнжэтэй технологи нэбтэрүүлгэдэ, жэшээнь, эбэртэ бодо малые шэнэ ёһоор харууһалха, байра соонь тэжээл тараалгые оньһожоруулха, мал шахаха шэнэ онол аргануудые һулаар нэбтэрүүлнэ.

Республикын хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэ дамжуулха лининүүдые бариха, томо трансформаторна подстанцинуудые бариха эрилтые хангаагүй байһанһаа, хэдэ хэдэн районуудта электрын элшэ хүсөөр хангалгын таһалдадаг байһанһаа боложо, мал ажалай фермэнүүдтэ түрүү технологи һулаар нэбтэрүүлэгдэнэ.

Тэрэшэлэн ажахынуудта, районуудта, хүдөө ажахын зургаануудта томодхолгын ба мэргэжүүлгын хүдэлмэриин комплексно түсэбэй һайнаар табигдаагүй байһан ушар ехэ нүлөө үзүүлнэ. Гэхэ зуура, промышленна үндэһэ һуури дээрэ мяха, һү, үндэгэ абаха томо комплекснуудые, фермэнүүдые байгуулха хэрэгтэ комплексноор хандаха хэрэгтэй гэжэ дүршэл харуулна. Тэдээндэ тэжээлэй бата бэхи бааза саг соонь байгуулха, кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха ёһотой. Тиигээгүй һаа, комплекснууд хооһон хэрэг болохо байна. КПСС-эй ЦК энэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулна.

Гэхэ зуура, энэ алдуу гаргагдахань гэмшэлтэй. Жэшээлхэдэ, энэ жэл Зэдын аймагай Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхоздо 500 үнеэдэй байха һүнэй комплекс баригдажа дүүрэхэнь. Энээниие мэдэжэ байгаад, энэ комплексдо хэрэгтэй тэжээл бэлэдхэхэ тушаа райондошье, совхоздошье анхаралаа табяагүй байшоо. Тэрэ комплексдо үсхэбэрилэгдэхэ үүлтэр һайнтай үнеэд дуталдана. Прибайкалиин, Хяагтын адагай, «Южный» гэдэг гахайн комплекснуудай тэжээлэй бааза хүсэдөөр шиидхэгдээгүй байһаар. Мухар-Шэбэрэй, Хяагтын, Улаан-Үдын районуудай ажахынуудта һүнэй томо фермэнүүдэй малнуудта һайжаруулагдаһан бэлшээри муугаар байгуулагдана.

Иимэ комплекснуудай тэжээлэй бааза байгуулха асуудал шиидхэлгэдэ Хүдөө ажахын министерство, Мелиорациин ба Уһанай ажахын министерство хабаадананагүй, энэ талаар бодомжотой дурадхалнуудые хэншье оруулнагүй.

Оньһожоруулагдаһан томо фермэнүүдые, комплекснуудые ашаглалгада үгэхэдэнь, операторнуудай, слесарьнүүдэй, электригүүдэй болон бусад мэргэжэлтэй кадрнууд дуталдана. Энээнһээнь боложо, жэшээлхэдэ, Тельманай нэрэмжэтэ совхоздо, Кабанскын галуунай фабрикада, мүн бусад зарим ажахынуудта үнэтэй сэнтэй түхеэрэлгэнүүдэй эбдэрхэ ушар гарана. Энээндэ «Сельхозтехника», Буряадай энергетическэ управлени хамааранагүй. Тэдэнэр Хүдөө ажахын министерствэтэй суг хамта механизаторнуудай кадрнуудые саг соонь бэлдэхэ тушаа оролдохо байгаа.

Малай фермэнүүдые техническэ талаар саг үргэлжэ хангажа байха хэрэгые эмхидхэлгэһээ «Сельхозтехникын» нэгэдэл арсана, техническэ харууһалтын материальна үндэһэ һуури байгуулха асуудал һулаар шиидхэнэ. Энээнһээ боложо, һү һаадаг олон түхеэрэлгэнүүд, тэжээл тараадаг, буйлуулдаг машинанууд, калориферна түхеэрэлгэнүүд хүдэлнэгүй.

Колхоз, совхозуудта үйлэдбэриие томодхохо ба мэргэжүүлхэ хүдэлмэридэ байһан горитой дутагдалнуудта пленумэй анхарал хандуулха зуураа, КПСС-эй обкомой бюро иигэжэ тоолоно гэбэл, эдэ дутагдалнууд хадаа дүй дүршэлэй бага байпанһаа гадна, мүн хүдөө ажахын олон хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй муу хүдэлмэриһөө гарана. Шэнэ зорилгонууд болбол ажахынуудай, хүдөө ажахын органуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ, мэргэжэлтэдтэ шэнэ эрилтэ табина. Үйлэдбэриин технологнууд, эмхидхэлшэд байха гэһэн мэргэжэлтэдэй үүргэ дээшэлнэ. Теэд үсөөн бэшэ хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд үүсхэлгүйгөөр хүдэлнэ. Шэнэ түрүү дүршэлые ажахыдаа нэбтэрүүлхэ талаар оролдолго гарганагүй.

Үйлэдбэридэ мэргэжэлтэдэй үүргые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин коллективүүдые хүмүүжүүлхэ ба һургахын түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ, үүсхэлтэйгээр, бүхы хүсэеэ элсүүлэн ажаллахаар һургаха гэшэ ехэ удха шанартай зорилго мүн.

Эдэ хэмжээ ябуулганууд табан жэлэй түсэбэй даалгабаринуудта үндэһэлнэ, мүн колхоз, совхозуудай материальна арга боломжые хараадаа абана. Гэхэ зуура эдэ хэмжээ ябуулганууд республика дотор хүдөө ажахын үйлэдбэриие томодхохо, мэргэжүүлхэ талаар урдань хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай үргэлжэлэл болоно.

Газар тарялангай талаар. КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдэй эрилтын ёһоор, ороһо таряа ба тэжээл абалгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ хэрэг гол зорилго байһаар. Капитальна бүхы һомололгоһоо газар тарялан хүгжөөлгэдэ 125,7 миллион түхэриг гэхэ гү, али 24 процентнь зорюулагдана. Энээн дээрэ техникэ худалдан абаха зөөри нэмэгдэхэ болоно. Энээнэй ашаар 42 мянган гектар газар дээрэ уһалууриин барилга бариха, тэдэниие шэнэдхэн заһабарилха. 14 мянган гектар намаглиг газарые хатааха. 120 мянган гектар талмай дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэхэ бологдоно.

Бэшүүрэй уһалууриин, түрүүшын ээлжээндэ Кабанскын газар хатаадаг барилгануудые дүүргэхээр хараалагдана. Мүн Борьёогой талые уһалха хүдэлмэри эхилхэ. Хурамхаанай, Хойморой, Кучинска, Кабанска уһалууриин барилгануудые барижа эхилхэ байнабди.

Хурамхаанай, Хориин, Хэжэнгын, Сэлэнгын, Захааминай, Зэдын аймагуудай ажахынуудта гол түлэб хүдэлжэ байһан уһалууриин, хатаалгын барилгануудые шэнэдхэн заһабарилхаар, культуртехническэ хүдэлмэри ябуулхаар хараалагдана. Ерэхэ табан жэлэй туршада һүнэй бүхы комплекснуудта олон жэлэй һайжаруулагдаһан бэлшээринүүд байгуулагдаха ёһотой.

Газар нуража гэмтэхэ ябадалые усадхалгада 4,5 миллион түхэриг зорюулагдана.

Малай тэжээлэй бааза бэхижүүлхэ зорилгоор 47 мянган гектар шэнэ газар ашаглаха, хүдөө ажахын ургамалнуудые бүри ехээр тариха, олон жэлэй ногоо тарилгые 10 мянган гектар хүрэтэр, горох — 65 мянган гектар, хартаабха — 20—25 мянган гектар хүрэтэр үргэдхэхэ зэргэтэйбди.

Наг шэбхэ ба минеральна үтэгжүүлгэ бүри ехээр хэрэглэгдэдэг болохо. 1980 он болотор поли ба сабшалан дээрэ 1,6 миллион тонно наг шэбхэ, 100 мянган тонно торф, 183 мянган тонно минеральна үтэгжүүлгэ гаргадаг болохоор хараалагдана.

Шанар һайнтай тэжээл ехээр бэлдэдэг болохо. 150—180 мянган тонно сенаж, 38 мянган тонно ногооной гурил бэлдэдэг болохо байнабди. Холимол тэжээл 400 мянган тонно бэлдэжэ абаха, тэрэнэй 46 мянган тонные колхоз, совхозууд өөһэдөө бэлдэхэ байна. 58 мянган тонно холимол тэжээл бэлдэгдэдэг болохо. Шанаржуулагдаһан газар дээрэ байгуулагдаһан мэргэжүүлэгдэһэн ажахынуудта промышленна аргаар тэжээл бэлдэлгэ хадаа ехэ ашагтай гэжэ Белоруссиин ССР-эй, Молдавиин ССР-эй, ороной бусад хэдэ хэдэн районуудай дүршэл гэршэлнэ. Иимэ тусхай ажахынуудые байгуулха гэһэн Кабанскын, Прибайкалиин, Хэжэнгын районуудай дурадхалнуудые дэмжэхэ хэрэгтэй.

Үрэһэнэй хэрэг һайжаруулха, баян ургаса үгэдэг сортнуудые нэбтэрүүлхэ ябадал ороһото ургамалнуудай ургаса дээшэлүүлгын нэн түрүүнэй удха шанартай хэмжээн гэшэ. Эдэ хэмжээнүүд КПСС-эй обкомой бюрогой, республикын правительствын мэдээжэ тогтоолоор тодорхойлогдонхой юм.

Ороһо сэбэрлэхэ, хатааха, үрэһэ бэлдэхэ комплекснуудые, үрэһэ, хартаабха хадагалха барилгануудые барилгада 13.5 миллион түхэриг зорюулагдана.

Үрэһэ хаалгын хэрэгтэ түсэбэй ба технологическа гуримые шууд сэхээр сахиха хэрэгтэй.

Ногооной үрэһэ хаалгада онсо тогтохо шухала. Ногоо һайнаар таридаг болохын тула жэл бүри 1,2 мянган тонно үрэһэ хааха, олон янзын ногоо тариха хэрэгтэй. Энэ тоо мүнөөнэйхиһөө хэдэн дахин ехэ болоно. Тусхай ажахынуудта ногооной үрэһэ абаха ябадалые нэгэдүүлжэ, үрэһэ сэбэрлэдэг заводуудта промышленна аргаар бэлдэхэ ябадал энэ асуудалые зүбөөр шиидхэхэ гансал арга мүн гэжэ ороной бусад районуудай дүршэл харуулна.

42.6 мянган тонно үтэгжүүлгэ хадагалха хранилищи барилгада 4,5 миллион түхэриг һомологдоно. «Сельхозтехникын» агрохимическэ нэгэдэлдэ республикын бүхы агрохимическэ албаниие хамтаруулха гэжэ хараалагдана. Тэрэниие 1977 ондо байгуулха хэрэгтэй. Хэдэ хэдэн районуудта районуудай агрохимическэ нэгэдэлнүүд байгуулагдаха юм.

Улаан-Үдэ хото шадарай оршондо товарна хартаабха болон овощ үйлэдбэрилгые ехэ болгохо асуудал үшөө хүсэд шиидхэгдээгүй байна. Зүгөөр гансал город шадар эдэ продуктнуудые абадаг болохо гэшэ буруу хэрэг ааб даа. Нютагайнгаа хүн зониие хартаабха болон овощоор хангахын тула Хурамхаанай, Хяагтын, Яруунын, Захааминай, тэрэшэлэн Түнхэнэй болон Бэшүүрэй аймагуудта эдэ ургамалнуудые тариха хэрэгтэй. Улаан-Үдын хүн зониие хангахын тула хартаабха, капуста, морхооб Бэшүүрһээ гү, али Хяагтын аймагай Хүдэриин зонын, мүн бусадшье холо газарһаа асарха гэшэ буруу хэрэг. Улаан-Үдын, Загарайн, Прибайкалиин, Кабанскын аймагуудта эдэ ургамалнуудые ехээр таридаг, абадаг болохо шухала. Уһалагдадаг газарай бага дээрэһээ элдэб хүшэр байдал тохёолдодог. Гэбэшье тэрэниие ойрын сагта усадхаха шухала.

Мүнөө дээрээ Мелиорациин ба уһанай ажахын министерство уһалагдадаг огородой газар ехэ болгохын тула оролдолго багаар гаргана. Һүүлэй үедэ «Пригородный», Калининай нэрэмжэтэ, Эрхиригэй совхозуудта баригдапан уһалууриин инженернэ системэнүүд хүсэд ашаглагдаагүй байһаар.

Город шадарай хартаабха, овощ таридаг ажахынуудай байдал һайжаруулхын түлөө Мелиораци ба уһанай ажахын министерство, «Востоксибгипроводхозой» Буряадан таһаг, туршалгын мелиоративна станци, Хүдөө ажахын министерство шухала хэмжээ абаха уялгатай. Овощ ехээр абадаг болохо арга боломжо ганса город шадарай ажахынуудта бэшэ, мүн бусадшье аймагуудта ехэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Манай республикын эрхэ байдалда тааруулан механизаторнуудай кадрнуудай байра байдал һайжаруулха, ажахы бүхэндэ томонууд полевой стануудые бариха асуудалнууд тушаа элидхэлшэ тогтоһон байна.

Удаань элидхэлшэ **мал ажал эрхилхэ** асуудалнуудта анхаралаа ехээр хандуулаа. Тиихэдээ мяха, һү, ноһо, үндэгэ ехээр абадаг тусхай мэргэжэлтэй болоһон, промышленна үндэһэ һуури дээрэ бэхижэһэн һалбарида шэлжэн орохо шухала болоһые тодорхойлоо Шубуунай фабриканuудые, малай томо комплекснуудые барилгада, малай мүнөөнэй байрануудые шэнэдхэн хубилгаха, оньһожоруулха хэрэгтэ 98,6 миллион түхэриг һомологдохо байна.

Аймагуудай оруулһан һанамжануудые хараадаа абан, хүдөө ажахын албан зургаанууд 1976—1980 онуудта малай шэнэ байрануудые бариха, хуушануудые хубилган шэнэлхэ түсэб табиһан байна. Тиигэжэ олон шухала асуудалнуудые шиидхэхэ бата бэхи, мүнөөнэй эрилтэдэ таарама материальна болон техническэ үндэһэ һуури табигдаха зэргэтэй. Энээнэй үндэһөөр Улаан-Үдын, Кабанскын, Бэшүүрэй, Мухар-Шэбэрэй, Захааминай, Загарайн, Түнхэнэй, Прибайкалиин аймагуудта ажахы хоорондын мэргэжэл олгохо зорилгонууд гол түлэб шиидхэгдэхэ зэргэтэй.

1978 ондо Загарайн тахяагай фабрикын барилга дүүргэгдэхэ байна. Ерэхэ жэлдэ тус тустаа 250 мянган галуу үсхэбэрилхэ аргатай комплекснуудай барилга мүн лэ ашаглалгада орохо байна. Шубуунай мяха абалга Загарайн, Кабанскын шубуунай фабриканuудта, хоёр комплексдо, «Забайкалец» совхоздо, «Рыбакколхозсоюзай» хоёр ажахынуудта бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй. Тиигэжэ табан жэлэй эсэстэ 14 мянган тонно хүрэтэр шубуунай мяха абаха арга боломжотой болохо байнабди.

Гахай үсхэбэрилхэ зорилгонууд тухай элидхэлшэ мүн лэ горитой тогтоо. 1977—1978 онуудта Бэшүүрэй аймагта ажахы хоорондын гахай үсхэбэрилхэ комплекс баригдаха юм. Тэндэ жэл соо 12 мянган гахай шахагдаха аргатай байха. «Свинпром» трестын мүнөө үеын үндэһэ һууриие хараадаа абан, тэрэнэй мэдэлэй табан совхозуудта бүхы гахайнууд шахагдаха зэргэтэй болоно. 1980 ондо гахайн мяха абалга 13,5 —14 мянган тонно болохо зэргэтэй. Харин мүнөө 8—9 мянган тонно абадаг байнабди.

Энэ зорилготой дашарамдуулан, гахайда эдюулхэ тэжээл үйлэдбэрилгые улам ехэ болгохо асуудалнууд тушаа элидхэлшэ горитой анхарал хандуулһан байна. Тиихэдээ ороһо абалгые ехэ болгохын хажуугаар хартаабха болон корнеплод бүри ехээр таридаг болохо шухала байһые онсолон тэмдэглээ.

Үхэр мал үсхэбэрилгэ дээрэ тон ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна. Һү һаалиин фермэнүүдые шэнээр, олоор бариха шухала. Эхэ болохо малые зүбөөр шэлэн абаха, түлжүүлхэ асуудалые шадаал һаа түргөөр шиидхэхэ хэрэгтэй. Залуу үхэр малые түргөөр түлжүүлэн шахажа, ехэ шэгнүүртэйгээр тушааха асуудалда анхарал хандуулагдаа. Энэ һалбариие хүгжөөхын тула 67,6 миллион түхэриг һомологдоод байна гэжэ элидхэлшэ мэдээсээ.

Элидхэлээ саашань үргэлжэлүүлхэ зуураа, һү һаалиин томо фермэнүүдые бариха, тэрэнэй үнэ сэнгые хямдаруулха, үнеэдые һайнаар харууһалха асуудалнууд тушаа тогтоһон байна.

Мүн тэрэшэлэн тугал, буруунуудые түргөөр түлжүүлхэ, байра байдалыень һайжаруулха асуудалнуудта элидхэлшэ горитой анхарал хандуулба. «Читханай», «Һахалиин» совхозуудта тугалнуудые үсхэбэрилхэ багашаг комплекс баригдахаар хараалагдана. Ивалгын комплексын хүсэ хараадаа абалсахада эдэ бүгэдэн хамтадаа жэлдээ 12—13 мянган үүлтэртэ хашарагуудые томо болгохо аргатай байха. Эндэ эмхидхэлэй асуудал гараха ааб даа. Тугалнуудые шэлэжэ, шэглэлтэйгээр үсхэбэрилхэ хүдэлмэриие республикын «Госплем» нэгэдэлдэ даалгабал дээрэ.

Үхэрнүүдые шахаха ба түлнүүдыень томо болгоходоо, хожомоо мяханай мал болохо түлнүүдые город шадарай зоноһоо ондоо тээшэнь абаашаха хэрэгтэй. Тиигэжэ тэжээлыень һү, гахайн мяха абаха хэрэгтэ шэглүүлхэ байна. Энэ зорилгоор «Талецкий» совхозые тугалнуудые томо болгожо. Никольско совхоздо шахуулхаар дамжуулха шэглэлтэй болгохо Мухар-Шэбэрэй. Бэшүүрэй аймагуудай «Искра» колхоздо, Бодонгуудай совхоздо тугалнуудые томо болгохо ажахы хоорондын нэгэдэл байгуулхаар хараалагдана. Түнхэнэй аймагай Саянай совхоздо тугалнуудые томо болгоод, Туранай ба Түнхэнэй совхозуудта тэдэниие дамжуулжа, таргалуулхаар мэргэжүүлхэ болоно. Хурамхаанай совхоз тугалнуудые томо болгожо, шахан таргалуулхаар мэргэжүүлэгдэхэ хараатай.

Бодоной, Енгорбойн, «Улаан-Туяа», Хориин совхозууд ондоо аймагуудай ажахынуудһаа мал худалдажа абаад, шахадаг байха. Зэдын, Сэлэнгын, Хяагтын, Кабанскын, Ахын аймагуудай ажахынууд малай түл үсхэбэрилжэ, шахаха ажахы доторой мэргэжэлтэй болохо юм. Үхэрэй мяха абаха иимэ мэргэжэл бии болгоходоо, «Скотопром» трестдэ ородог ажахынуудые үсөөн болгожо, тэдэниие республикын хүдөө ажахын министерствэдэ оруулха, тиигэжэ тус трестые гүрэнэй-колхозно республиканска нэгэдэл болгон хубилгаха, тиигэжэ аймагуудай ажахы хоорондын нэгэдэлнүүдые, тусхай ажахынуудые, мал шахадаг совхозуудые ударидадаг үүргэтэй болгохо.

Хонин ажалые томодхохо ба мэргэжүүлхэ гэшэ орёо хэрэг байна. Ямаршье һалбаритай жэшээлэшэгүй, хонин ажал гэшэ бэлшээри хэрэглэлгэтэй холбоотой байна. Ажахы хоорондын томодхолго тухай хэлэхэ болоо һаа, республика дотор энэ хэрэг яһала эрхилэгдэһэн байна. Дунда зэргээр нэгэ ажахы 15 мянган хонитой. Хонидые түргэнөөр шахадаг боложо, ажахы доторой томодхолго үргэдхэхэ болоно. Энэ хүдэлмэри хэгдажэ байна. саашадаашье үргэдхэгдэхэ байна. Иигэхэдэ ашаг олзотой байха юм.

Мүнөө республика дотор 900 мянгаад эхэ хонид тоологдоно. Эдээнэй миин лэ 150 мянганиинь Забайкалиин сэбэр үүлтэрэй хонид болоно. Сэбэр үүлтэрэй хонид тон удаанаар олошорно. Юундэ тиигэнэб гэхэдэ, һайн үүлтэрэй эмэ, эрэ хурьгадые һайнаар шэлэжэ үсхэбэрилэгдэжэ шадагданагүй. Энээниие ехэнхидээ ажахынууд өөһэдөө эрхилнэ. Энэ хэрэг һайжаруулхын тулада хони үсхэбэрилдэг совхозуудай трестын үйлэдбэриин шэглэл хубилгаха, гансал үүлтэртэ малтай ажахынуудтай болохо. Үүлтэртэ мал түргэнөөр үсхэбэрилхэ хэрэгтэ трестын ба үүлтэртэ ажахынуудай мэргэжэлтэдэй анхарал хандуулха. Олон колхозуудай үүлтэртэ хонидой фермэнүүдтэй байһан туладань трестын орондо хонин ажалай үүлтэртэ хэрэг эрхилхэ үйлэдбэриин нэгэдэл байгуулбал, дээрэ байгаа.

Үйлэдбэриие томодхожо, мэргэжүүлхэ хэрэг хадаа колхозууд болон совхозуудай үйлэдбэриин бүридэлые заатагүй хубилгаха болоно. Тиимэһээ мүнөөнһөө ажахы бүхэнэй үйлэдбэриин шэглэл тодорхойлхо хэрэгтэй. Тиихэдээ нинтэ үйлэдбэридэ һаад хэхээр бэшээр, экономическа талаһаа бодомжотойгоор, бусад һалбаринуудые хүгжөөхэ хараатайгаар ажахы бүхэнэй һалбаринуудые хубилгаха хэрэгтэй.

Ажахы хоорондын хамжаанда хабаададаг олон ажахынуудай бии болоходо, колхоздо, совхоздо, аймагта, республикада хүдөө ажахын үйлэдбэриие ударидаха хэрэг нилээд һайжаруулха шухала. Хамжаха хэрэг һайнаар эмхидхэхэ хэрэгтэй. Тиихэдээ экономическа харилсаануудаа зүбөөр тогтоохо, түсэблэлгын ба гүрэнэй журам бэхижүүлхэ асуудалнуудые түргэнөөр, бодомжотойгоор шиидхэхэ шухала. Хүдөө ажахын министерство ба партийна организацинууд кадрнуудые бэлдэхэ хэрэг бэе дээрээ абаха ёһотой.

Республикын хүдөө ажахын үйлэдбэриин эрхэ бай-

дал онсо шэнжэтэй
Ороной бусад р
дүй дүршэл зарим
хэрэглэгдэжэ болохо
Тиимэһээ нютагууд
дөө ажахын научна
том үндэһэтэй ду
дые эдэнэр үйл
оруулха, тэрэниие
хэ зам заажа үгэхэ
«Сельхозтехникын»
лэй, Буряадай энерг
управлениин зүгһөө
зууд болон совхозу
лэдбэриин техническ
һаань һайнаар хангал
лэдхэлэй органи
буйлуулдаг промыш
тиин хүдэлмэри һ
ха, хүдөө ажахын
һайжаруулха шухала.
тиин областной комит
лэй жэлнүүдтэ эдэ
нуудта ехэ һаналаа
байгаа.

« Россельхозтехн
республикадахи нэгэд
териальна бааза бэхиж
ажалынь һайжаруул
лаар «Россельхозте
тэй» хамта тодорхой
нүүд зохёогдонхой.
табан жэлдэ энэ хэ
рюулжа 50,7 миллио
риг һомологдоо.
ашаар «Сельхозтех
заһабарилгын бааза
жүүлэгдэхэ, тракт
комбайнууд болон ав
нануудые заһабарилха
дэлмэри үргэдхэгдэхэ
«Трансельхозтехник
томобилиин тусхайта
нуудые, тракторнууд
мал ажалдахи маши
дые хангаха станци
байгуулха талаар хү
үргэлжэлүүлэгдэхэ, «
сельхозмонтаж» трест
лэдбэриин бааза бэхи
ажал хэгдэхэ юм. Р
эй бэлэдхэлэй минист
тэй хамта партиин
республикын Министр
Совет холимол тэжээл
мышленность түргэн
жөөхэ хэмжээнүүдые
хойлоо. тэрэшэлэн т
продукцинуудай р
канска управлениин п
ятинуудай материалы
за бэхижүүлхэ хэм
хараалагдаа. Рес
дотор холимол т
предприятинуудай
бага байһан ушар ха
бэрхэшээлтэй асуудал
байна. Хэрбээ иимэ
дай барилгые хур
хэмжээ түргэнөөр
хада шубуу, гахай
рилгэ, мал ажалай бү
һалбаринуудые хүгж
рэг һааталда орожо
хо байна. Нүхэд В
Березкин гэгшэд энэ у
ойлгожо, тусхай то
хэхэ ёһотой.

Хараалагдаһан т
дые бэелүүлхэ хэрэгтэ
дөөгэй барилгашад ех
гэтэй. Колхозууд бол
хозуудай эрилт
эдэнэр хангажа ша
гэжэ сэхэ хэлэхэ х
Барилгашадай хүдэл
бэрхэшээлнүүд олон
ниинь ойлгосотой. Хүд
барилгые индустриальн
да оруулха хэмжээнүү
тана.

Хүдөөдэ электрын
хэрэглэхэ талаар ехэ
хараалагдана. Малай
мэнүүдые бүхы
электрын хүсөөр ханга
га боломжотой боло
үйлэдбэриин болоод
ажахын бусад һалба
та электрын хүсэ ехээ
рэглэгдэдэг болохо.

Ажахын шухала
нуудтай нягта холбоо
мэргэжүүлгын ба том
гын хүдэлмэри ябуул
ёһотой гэжэ КПСС-эй
ральна Комитет заа
модхоһоной. мэргэжү
ашаар партийна орга
нууд, совет болон
ажахын зургаанууд
риие улам хүгжөөхэ
дуктнуудые ехээр
арадай ажахын түсэ
емжалтатайгаар дүү
хүдөө ажахын үйлэд
ашаг үрэ ехэ болгохо

Энэ жэлые амж
гаар түгэсхэхын тула
хүсэ гаргаха болоно.
аймагууд, ажахынууд
мяха бэлэдхэхэ түсэб
гэхэ таладаа ехэ бэрх
нүүдтэй ушарна. Энэ
тийна организацинууд,
ажахын зургаанууд, к
зууд болон совхозуудай
тэлбэрилэгшэд яа
хэмжээнүүдые абаха
Зарим аймагуудай т
үзэһэнэй ёһоор, мал
хонидой тоо, зарим г
үхэрэй тоо үсөөрүүл
раална. Энэ тон буру
шэ. Ямаршье эрхэ бай
байгаа хадаа бүхы айм
болон ажахынуудта
мал үлөөгдэхэ ёһотой
гэхэдэ, ерэхэ жэлдэ
ноһо абажа гүрэндэ ху
ха хэрэг республика
бэрхэшээлтэй байжа
Тиимэһээ шухала
нүүдые мүнөөнһөө а
рэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай т
лые хаа хаанагүй зүб
зохихо дурадхалнуудые
тиин обкомдо оруулһан
на. Энээн дээрэһээнь
да, бүхы ажалшад
тоолой удха шанарые
ойлгоо. Энэ асуудал
дээрэ зүбшэхэдэ, хүдөө
хые мэргэжүүлхэ ба
хохо хэрэгые хү
хэмжээнүүдые хараалха
га олгоно. Хүтэлбэри
мэргэжэлтэ бүхэн хо
раатайгаар хүдэлхэ
КПСС-эй ЦК-гай т
олониитэдэ тайлбарилан
дэлмэри үргэлжэлүүлх
хала.

…ОМОДХОН, МЭРГЭЖҮҮЛЭН ХҮГЖӨӨХЫН ТҮЛӨӨ!

ЭЛИДХЭЛ ЗҮБШЭН ХЭЛСЭЛГЭ

…ай һүүлээр үгэ …олобо КПСС-эй …рэй райкомой секретарь Г. М. …үн үгэ абаба.

…ар Шэбэрэй рай… …ртийна организа… …мунистнууд болон КПСС-эй ЦК-тай … халуунаар уг… …тийна организа… …хозууд болон сов… … ажал ябуулгын … программа г… … Хүдөө ажахын … мэргэжүүлжэ … асуудалай тон … шанартай байһые … абажа. партиин …нум дээрээ энэ … зүбшэһэн байна … …модхон мэргэ… … үйлэдбэрине то… … гол шэглэл … тодорхойлог… Партиин райкомой … тогтоол партийна … организацинуудта, … болон совхозуу… …бэриин бүхы кол… …гдөө һэн.

…үүлгэ тодорхойл… …ахы бүхэнэй ямар …бариин хэмжээн, … болон бусад арга … мэргэжэлтэй … хараада абтаһан …ртиин XXV съез… …хэбэринүүдэй то… …ной ёһоор хүдөө …родукци ехээр аба… … манай аймагта …лагдахаб гэхэдэ, …ахын үйлэдбэри …, томодхохо, ажа… …рондохи хамжаа … болоно Энээнгүй… …эд оньһожоруулаг… …агахан фермэнүүд… …ан бүтээсэ дээшэ… … аргагүй. Тиин гэ… …тал ажалай бүтээ… …үлжэ, эдеэ хоо… … ехээр абаха зо… …гданхай. Һү һаа… …жэ, тэрэнэй шана… …айжаруулха хэрэг …алиин фермэнүү… …модхоһоной ашаар … байна. Хэрбээ …отор һаяшаг һү … фермэ байдаг … 22 болоо. Энэ …эдэй тоо 400 тол… олошороо. Юһэдэ… … жэлэй туршада … һү һаали 15 про… …сээ болоо. Мүнөө …ээр фермэ бүхэн… 360 үнеэд байл… Тиихэдэ «Родина», … Ленинэй нэ… колхозууд 600-600 …неэдтэй нэгэ нэгэ … болонхой. Энэ … бүхы 22 фермэдэ …аргаха, 16 фермэдэ …аха хүдэлмэри онь… …ар хэгдэхэ. 14 фер… … үнеэн машинаар … юм.

…хи табан жэлэй … «Заганский» кол… …нилээд ехээр һаа… … Тус колхоздо … тоо 700 байгаа һаа, … эсэстэ 1100 бо… … Мүнөө тус ажа… …һаалиин 2 фермые … баригдажа байна. … һүрэг һайжаруулха … «Коммунизм» … …нэ жэлдэ шубуудай …дые шэнэлэн үр… 2000 тугал тус… …лэлтэйгээр үдхэхэ … барижа байна …ндо аймагай бүхы …һаа һайн үүлтэ… …еэдэй тугалнуудые … …олохо. Эндэ түрүү …эрүүлэгдэхэ. Ингэ… …рилэгдэһэн хаша …дые ажахынууд… …үлагдаха юм. Гад… комплексдо маши… …агдажа һургагдаһан … ажахынуудта үгтэ…

…хи табан жэлэй … аймаг дотор мяха, … бусад зүйлнүү … шэнээнээр абаһан … эндэ тогтохогүйб. …эдэ, энээн тухайда … …элэгдээ һэн. Шэнэ … туршада юун … гэжэ имагтал тог… Ленинэй нэрэмжэ… …до галуунай мяха … комплекс баригдажа … Жэлдээ 850 тонно … мяхан эндэ абта… …адаа тус комп… …оо ажахынууд — … «Одон» совхозууд … хараатай «Птице… трестын «Забайка… …оз мүн лэ галуу… … ехээр абадаг бо… … Тэд эндэ барил… …ан дээрэһээ галуу … хэрэг урагшаа яба…

… ехээр абаха арга … хадаа гахай үсхэ… …олоно. Аймаг до… …на» колхоз энэ … мэргэжүүлэгдэн… Шэнэ табан жэлэй … тус колхоз 6000 … гахайн мяха абаха … саашадаа энэ тоо … центнер болохо юм. …до гахайн комп… …игдажа байна. Тэд …элмэри ехээр удаа… … Мүн «Ангарад» … …тай үсхэбэрилхэ … … болгоод, «Юж… … ажахы хоорон… …ан комплексдо дам… …эм Тэд эндэ һайн … …гы. Хүдөө ажахын … …тва энэ хэрэгтэ … … ёһотой. … райкомой пленy… …хэбэриин ёһоор … колхоз жэлдээ 4000 үхэр шахадаг мэргэжэлтэй болохо юм. Тус колхоздо 750 үхэр шахаха байра баригдажа байна. Теэд «Бурятцелинстрой» трестын хүтэлбэрилэгшэдэй гэмээр барилга зогсоогдонхой. «Эрдэм», «Одон», Суулгын совхозууд, «Знамя Ленина» колхоз хони үсхэбэрилдэг шэглэлтэй болохоор хараалагдана. Табан жэлэй туршын соо 12800 толгой болотороо хонид олошоруулагдаха, 16 процентээр нооһон ехээр абтахаар хараалагдана. Энээнтэй хамта эдэ ажахынуудта хурьгадые хаража, томо болгохо онол арга шэнэлэгдэхэ болоно. Нэгэ отарада 2500—3000 ехэ хонидой байха комплекснууд баригдахаар хараалагдана. Ажахы бүхэндэ гүрэндэ худалдагдаха хонидой шахалгын талмай баригдаха юм.

Томодхохо ба мэргэжүүлхэ хүдэлмэри ябуулхатаяа хамта мал ажалые тэжээлээр хангаха хүдэлмэри хараалагдана. Газар таряалангай культура бүхы дээрэнь дээшэлүүлхэтэеэ хамта тэжээлэй ургамалнуудые ехээр таридаг болохо байна. «Заганский», «Коммунизм», «Искра» колхозууд, «Эрдэм» совхоз орооһото ургамалнуудай үрэһэ, олон жэлэй ногоо таридаг боложо мэргэжүүлэгдэхэ юм.

Үшөө 1973 ондо аймаг дотор минеральна үтэгжүүлгэ хадагалха комплекс баригдажа эхилһэн юм. «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй барилгын управлени энэ барилга эрхилнэ. Теэд энэнь урагшаа ябанагүй. Тус управлени энэ барилгые мүнөө жэлэй түсэбтэшье оруулаагүй. Энэ хэрэгые мнай шамдуулха хэмжээ абалсахыень дээдын зургаануудта хандаха һанаа гайб.

Мүнөө үедэ хүдөө ажахын үйлэдбэри улам улам индустриин хараа шэнжэтэй боложо байна,— гээд КПСС-эй Хяагтын райкомой нэгэдэхи секретарь **П. М. Павлов** хэлэбэ. Хүдөө ажахые мэргэжүүлжэ, томодхожо, тэрэнэй ашаг олзые ехэдхэхэ хэрэг түйлагдаха байна.

Ажахы доторойшье, ажахы хоорондыншье мэргэжэл мүнөө болотор манда үгы шахуу гээшэ. Ажахынуудта һаалиин аяар 30 фермэ бии. Эдэнэй олонхидонь 200-аад үнеэд байлгагдана. Һү һаалиин шэглэлтэй Хүдэриин совхоздо 1.200 үнеэдынь 7 фермэдэ байлгагдана. Фермэ бүхэндэнь 150 — 180 үнеэд бии юм.

Мэргэжүүлгэ ба томодхолгын хэгдэхэтэй хамта манай мал ажал үндэһөөрөө хубилгагдаха ёһотой. Колхозууд болон совхозуудта энэ талаар тусхай хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Шэнэ табан жэлэй туршада колхозуудта хонидой тоо үсөөрүүлэгдэжэ, совхозуудта олошоруулха хараатай юм. Тиихэдэ һү һаалиин томо фермэнүүд баригдажа. үргэдхэгдөө: Погранична совхоздо 600 үнеэдэй байха Харанхайн комплекс, 500 үнеэдэй Ехэ Нугын фермэ. «Дружба» колхозой Энхэ-Талын фермэ, мүн Ранжуровай нэрэмжэтэ. «Родина» колхоздо Ехэ Нугын совхоздо, ехэ фермэнүүд баригдаа. Шэнэ табан жэлэй туршада 400—400 үнеэдэй байха һаалиин табан комплекс баригдаха юм. Теэд эдээниие бариха организацинууд тодорхойлогдоогүй зандаа. Ингэжэ 7,3 мянган үнеэдэй 6 мянганиинь һаалиин 12 томо комплексдо байлгагдаха юм. Мүн тугалнуудые томо болгожо шахахын тулада томодхогдоһон байранууд баригдаха. Аймагай ажахынуудта мүнөөшье иимэ байранууд баригданхай. Жэшээнь үхэрнүүдые шахахын тулада «Дружба» колхоздо 250 толгойн байра, Ранжуровай нэрэмжэтэ колхоздо 300 толгойн байха байра. «Заря колхоздо 500 толгойн байха байра. Ехэ нугын совхоздо 1000 тугал томо болгохо. Хүдэрын, Хяагтын совхозуудта 300—400 тугал байлгаха зунай талмай баригданхай.

Ажахы доторхи томодхолго хадаа мүнөө табигдажа байгаа энэ зорилгодо сүм харюусанагүй гэжэ ойлгонобди. Тугалнуудые томо болгожо шахаха хэрэг ажахы хоорондын хамжаае хүгжөөһэнэй ашаар шиидхэгдэхэ байна.

Ойрын жэлнүүдтэ ажахынуудта хони шахалгые томодхохо шухала гэжэ тоолонобди. 1975—1976 онуудта манай ажахынуудта 15 мянган хони шахаха табан талмай баригдаа. Үшөө дүрбэн ажахынуудта ойрын жэлнүүдтэ 10 мянган хони шахаха талмай баригдаха. Эдэ талмайнуудта хонине шахан таргалуулха хүдэлмэри сүм оньһожоруулагдаха юм. Гээшье һаа манай ажахынууд энэ талаар оньһон техникэ дутуутай байна.

Ажахын хоорондохи хамжаанай үндэһөөр мэргэжүүлхэ ба томодхохо хэрэгтэ колхозууд болон совхозуудта гахай үсхэбэрилгые промышленна замда оруулха гээшэ тон шухала. Манай аймагта 24 мянган гахай шахаха Хяагтын-Адагай колхоз-совхозой комплексын барилга дүүргэгдэжэ байна. Түрүүшээр долоон ажахы энээндэ хамжаха. Саашадаа мэргэшүүлгэ, томодхолго улам үргэдхэһэнэй ашаар тус комплексдо дүрбэн колхоз хамжаха юм. Тиихэдэ совхозууд хони, үхэр үсхэбэрилгөөр мэргэжүүлэгдэхэ. Ингэжэ хубилгаһанай ашаар арбадахи табан жэлэй эсэстэ гахайн мяхан 2,2—2,5 дахин ехээр абтадаг болохо хараатай. Гахай шахаха хэрэг промышленна үндэһөөр эхилхэдэ, 1 центнер гахайн мяха абаха хэрэгтэ 5—6 час хэрэглэгдэхэ, гаргашань 2—2,5 дахин бага болгогдохо юм.

Манай районой газар дээрэ Наушкын мяханай комбинат бии юм. Харан хойн таряа тушаан абадаг пунктын газар дээрэ сүүдхэдээ 200 тонно холимол тэжээл гаргаха гүрэнэй завод баригдажа байна. Эдэ барилганууд хадаа нэгэ зангилаа боложо, манай райондо агропромышленна комплекс болохо ёһотой. Мүнөөнэй иимэ комплексдо механизмын түгэс бааза байха ёһотой. эрдэм ухаанай болон түрүү дүй дүршэлэй түйлалтануудые нэбтэрүүлэгдэхэ зэргэтэй. Мал ажалдахи хүнгэ хүдэлмэрине оньһожоруулха хэрэг шухалын шухала асуудал байһан шэгээрээ. Теэд «Бурятсельхозмонтаж». трестын. «Сельхозтехникын» нэгэдэлэй хабсаралгын организацинуудай зүгһөө энэ хэрэгтэ хайша хэрэгээр хандаха ушар үзэгдэнэ. Аймаг дотор 4.300 үнеэ һаха хүсэтэй 16 машина тодхогдонхой, табахан лэ фермэдэ эдэ агрегадууд хүдэлгэгдэнэ. «Сельхозтехникын» аймагтахи организаци малай фермэ техническэ талаһаань хантаха станци нёдондо баряа һэн. Теэд техническэ талаһаань хангахашье, шалгахашье хэрэг бэелүүлнэгүй. Хүдэлөө болодог табан агрегадуудаашье мүртэйгөөр ябуулнагүй. Тиихэдэ «Бурятсельхозмонтаж» трестын Сэлэнгын 3-дахи ПМК ажахынуудтай баталһан договорнуудаа саг соонь дүүргэнэгүй. Ранжуровай нэрэмжэтэ. Большелугска совхоздо түхеэрэлгэнүүдые хабсарха хүдэлмэри унжагайруулагдана. Эдэ организацинуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ иимэ дутагдалнууд тухайнь обкомой пленум дээрэ һануулха хүсэлэнтэйб.

Гахай үсхэбэрилжэ шахаха талаар ажахыгаа мэргэжүүлһэн тухайдаа Кабанскын аймагай «Шергинский» совхозой директор **В. И. Карпов** хөөрэбэ. Үшөө 1963 онһоо мэргэжүүлхэ хүдэлмэри эхилһэн байгаа. Гахай үсхэбэрилгэ гээшэ бэрхэтэйшэг һалбари мүн гэжэ нүхэр Карпов тэмдэглэбэ. Түрүүшээр энэ хэрэгтэ олон бэрхэшээлнүүл тохёолдодог байгаа. Тиигэшье һаа, совхозой хүдэлмэришэд шалэһэн замаараа урагшаа дабшаһан байна. Тиигэжэ наймадахи табан жэлдэ совхоз гүрэндэ 10,5 мянган тонно мяха.тэрэ тоодо 7,3 мянган тонно гахайн мяха. юһэдэхи табан жэлдэ 11,3 мянган тонно мяха, тэрэ тоодо 8,2 тонно гахайн мяха худалдаһан байна. Арбадахи табан жэлэй туршада 12,5 мянган тонно мяха, тэрэ тоодо 10 мянган тонно гахайн мяха худалдаха болоно. Энээнтэй хамта 37 процентээр һү ехээр абаха гэхэ гү, али 1980 ондо 4 мянган тонно һү абаха болоно. Мүн 800 гектарта хартаабха ургуулха хараатай Иимэ арга боломжонууд совхоздо бии гээшэ. Юуб гэхэдэ, 1977 ондо Романовка тосхондохи гахайн фермэ ургэдхэхэ барилга дүүргэгдэжэ байна. Эндэ 22 24 мянган поршоонхо шахаха аргатай болгогдохо. Тиихэдээ мүнөө 2—2,5 мянган тонно гахайн мяха худалдаха аргатайбди.

Минии һанахада, үйлэдбэрине мэргэжүүлхэ хэрэгые хүгжөөхэдөө, бүхы һалбаринуудые бага багаханаар хүгжөөгөөгүй һаа дээрэ байна. Һү гүрэндэ тушааха түсэбые манда замдань орхибол һайн бэлэй. Үсөөншэг үнеэдһээ ехэ һү һаагаад, гүрэндэ худалдаха, тугалнуудаа томо болгохын тулада ондоо ажахынуудта дамжуулбал дээрэ. Энэ һалбариһаа үлүү гараһан тэжээлые гахай үсхэбэрилгэдэ хэрэглээ һаа һайн.

Хартаабха, овощ ургуулха талаар хоёр зам байна. Газар багатай манда энэ үйлэдбэрине аша үрэ ехэтэй болгохо шухала. Тиигэхын тулада үтэгжүүлгэ ехэ хэрэгтэй. Хартаабха ехээр тарихын тулада тусхай техникэ хэрэгтэй. мүн тооф, минеральна үтэгжүүлгэ ехээр үгөө һаань. һайн һэн.

«Шергинский» совхозой ажалшад энэ жэлдэ сагай уларилай хэды бэрхэ байгаашье һаань, бараг һайн ургаса абаа. 700 гектар газарай га бүриһөө 15.3 центнер таряан, 365 га газарай гектар бүриһөө 100 центнер хартаабха хуряажа абтаа. 30 мянган центнер үбһэн. 16 мянган тонно силос бэлэдхэгдээ. Ороон ото ургамалнуудай үрэһэн сэбэрлэгдэжэ, хаагдажа дүүргэгдэбэ. 7.500 гектар намарай наар хахалагдаа.

Хүдөө жахын үйлэдбэридэ ерээдүйн сагта хүдэлхэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ тухайда Захааминай аймагай Михайловскын дунда һургуулиин директор **В. С. Попова** хэлээ. Һурагшадай үйлэдбэриин бригаданууд хадаа иимэ мэргэжэлтэдые бэлдэхэ гол арга зам мүн. Бидэнэр совхозтоёо тон халуун барисаатай байдагбди. Ажалай ба амаралтын лагерай үедэ һургуулиин һурагшад совхозой хонидой хахадыень хайшалдаг, бэшэшье хүдэлмэри хэдэг юм. Жэшээнь, 85 һурагшад үбһэндэ ябажа, 5.180 центнер үбһэ бэлэдхээ. ехэ силос дараа. Жэлэй дүрбэн сагта һургуулиин һурагшад совхозой хүдэлмэридэ хабаадана Ингэжэ үхибүүдэй ажал зүбөөр эмхидхэхэдэ, юумэ хамгаалха, арьбадхаха гэхэ мэтын шэнжэ шанартай боложо хүмүүжэдэг байна. Эдэ жэлнүүдтэ манай һургуулиһаа III классай 133 тракторист гараа, эдэнэй 41 процентнь совхоздоо үлөө. Һурагшадые хүдөө ажахын мэргэжэлдэ һургахын тулада машина, техникэ хэрэгтэй. Теэд эдэ дуталдадаг байна. Мантай зэргэлээд байдаг «Сельхозтехникын» отделени энэ талаар манай эрилтэдэ дүлии батай байна гэжэ хэлэлтэй.

Таряашадай ажалда дуратайгаар үхибүүдые хүмүүжүүлхэ гээшэ шухала. Тиихэдэ һурагшадай үйлэдбэриин бригадын ажалай үндэһэ һуури гэһэн тусхай курс багшанарай институтда бии болгобол һайн бэлэй. Тусхай училищинуудта эхин классһаа үхибүүдые ажалда дуратайгаар хүмүүжүүлхэ тухай студентнэртэ заабал һайн һэн

Аймагайнгаа ажахынуудта һүүлэй жэлнүүдтэ мэргэжүүлгэ ба томодхолгые зарим тэды хэжэ эхилһэн тухайдаа КПСС-эй Прибайкалиин райкомой нэгэдэхи секретарь **Н. Е. Шелковников** хэлэбэ. Мүнөө үедэ аймагай колхозууд болон совхозууд таряа, хартаабха, овощ, һү, мяха абажа, гүрэндэ худалдадаг байна Мал ажалһаа үхэр, гахай үсхэбэрилнэбди. Эдэ жэлнүүдтэ 400—400 толгойн байха һаалиин хоер фермэ, гахайн 6 байра баригдажа, багахан фермэнүүд үгы хэгдэһэн байна. Эдэ бүгэдэ яһала һайн үрэ дүн асараа. 1965 онойхитой сасуулбал, 1975 ондо таряан 72 процентээр, хартаабха 3,5 дахин, овощ 93, һүн 46 процентээр, мяхан 2,3 дахин ехээр абтаа. Энээнтэй хамта үхэрэй, гахайн тоо толгой олошороо.

Үнгэрһэн арбан жэлэйнгээ дүн шүүмжэлхы нюдөөр хаража үзөөд, КПСС-эй ЦК-гай тогтоолые райкомойнгоо пленум дээрэ зүбшэһэн байнабди. Тиигэжэ ажахынуудые мэргэжүүлхэ, томодхохо гэжэ шиидхэгдээ. Хүдөө ажахын үйлэдбэрине мэргэжүүлхэ ба томодхохо хүдэлмэри амжалтатайгаар ябуулхын тулада малай фермэнүүд болон комплекснуудые тэжээлээр хангаха, бүхы дээрэнь оньһожоруулха шухала. Аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд, партийна эхин организацинууд һү, мяха ехээр абаха үбһэ тэжээлээр өөһэдыгөө сүм хангаха хэрэгтэ ехэ һанаатаа табина. Тиигэхын тулада шэнэ табан жэлэй туршада 741 гектар газар хатаагдажа, элдүүридэ оруулагдаха, 570 гектарта һайжаруулагдаһан бэлшээри түхеэрхэ, 5.198 гектарта культур-техническэ хүдэлмэри хэгдэхэ юм. Мүн ехэ газар шэпээр ашаглагдаха, тэндэ олон жэлэй ногоон, тэжээлэй бусад ургамалнууд таригдаха. 1977 ондо 400 гектарта олон жэлэй ногоо тариха. сабшалан ба бэлшээри үндэһөөрнь һайжаруулха хүдэлмэри ябуулагдаха юм.

Манай район газараар бага, зарим полинууд дээрэ тариглаһан ургамал зотын хюрууда хүлдэдэг байна. Жэшээнь. «Онохойская-4» гэжэ шэнэ тарихадамнай, жэл бүри хюрууда һалана. тиимэһээ республикын хүдөө ажахын министерствэ, хүдөө ажахын туршалгын станци тогтууритай һайн ургамал оложо, «Зырянска» совхоздо туһаламжа үзүүлдэг һаань. һайн бэлэй. Гадна үшөө нэгэ иимэ эрилтэ байна. Тусхай трестнүүд хадва механизмууд болон агрегадуудые хубаахадаа, бэелүүлэгдэжэ байгаа ажахын мэргэжэлые хараадаа абалсадаг һаань. һайн бэлэй.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине аша үрэ ехэтэй болгохо, промышленна үндэһөөр хүгжөөхэ замда оруулха талаадань эрдэмтэдэй бэелүүлхэ үүргэ тухай Бурядай филиалай президиумэй түрүүлэгшэ **М. В. Мохосоев** тогтобо. Бурядай филиалай тус тус лабораторинуудай эрдэмтэдэй республикын хүдөө ажахыда туһатай шэнжэлгэнүүдые хэжэ байһан тухайдаа нүхэр Мохосоев хэлэбэ. Филиалай эрдэмтэд Улаан-Үдын аймагта хэгдэжэ байһан аграрно-промышленна нэгэдэлэй проект зохеоһон байгаа.

Тус аймагай «Искра» колхоздо эрдэмтэдэй хэжэ байһан хүдэлмэри юу харуулнаб гэхэдэ, филиалда ямар нэгэн ажахые даалгабал һайн байна. Юуб гэхэдэ, эндэ эрдэмтэд шэнжэлгын хүдэлмэри хэхэһээ гадна хүдөө ажахын шухала кампанинуудта хабаадалсаха байна. Тиимэһээ манда колхоз гү, али совхозые даалгаа һаань, пайн гэжэ дурадхаха байнаб. Эрдэм ухаанай түйлалтануудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ хэрэгтэ ехэ анхарал табигдана. Хүдөө ажахын министерство, трестнүүд. колхозууд болон совхозууд энээндэ ехэ һанаагаа табиха болоно. Энэ хүдэлмэрине түсэбэй ёһоор, үргэнөөр ябуулха шухала. Тиимэһээ хүдөө ажахын министерство, тэрэнэй мэдэлэй эмхи зургаанууд таряа, мяха, һү абаха түсэб дүүргэхын түлөө тэмсэдэгтэеэл адляар эрдэм ухаанай түйлалтануудые нэбтэрүүлхэ түсэбтэй байха ёһотой. Хэды тиимэшье һаань эрдэм наука эрхилдэг хүдөө ажахын министрэй орлогшо Г. П. Тюменцев энэ хэрэгые тансал эрдэмтэд дээрэ тохохо һанаатай байдаг. Энэ буруу гээшэ. Энэ хэрэгые хамтаараал бэелүүлхэ ёһотойбди.

Агропромышленна нэгэдэлэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэрине мэргэжүүлхэ ба томодхохо хэрэгэй ябуулагдажа байһан тухайда Улаан-Үдын аймагай Соведэй түйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ **Горбунов** хөөрэбэ.

КПСС-эй Зэдын райкомой нэгэдэхи секретарь **С. Б. Жаргалов** пленум дээрэ үгэ хэлэхэ зуураа, КПСС-эй ЦК-гай абаһан «Ажахын хоорондохи хамжаанай, агропромышленна нэгэдэлэй үндэһөөр хүдөө ажахын үйлэдбэрине мэргэжүүлхэ ба томодхохо хэрэгые саашадань хүгжөөхэ тухай» тогтоолой ехэ удха шанартай байһан тушаа тогтоо.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ аймаг дотор һү һаалиин фермэнүүдые томодхожо, оньһожоруулагдамал томо комплекснуудые бариха хүдэлмэри улам үргэнөөр ябуулагдажа байна. Томо комплекснуудые барилга хадаа саашадаа ажалай эмхидхэл һайжаруулха, хүндэ хүшэр бүхы хүдэлмэринүүдые оньһожоруулха. соел бодлосорол хүгжөөхэ ехэ арга боломжо олгохо байна. Мүнөө үедэ манай аймагта һү һаалиин 6 томо комплекснууд хүдэлнэ. Үшөө 5 тиимэ барилга хэгдэжэ байна. Тэрэнэй барилга 1977 ондо дүүргэгдэхэ байха. — гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Саашань үгөө үргэлжэлүүлхэ зуураа, үгэ хэлэгшэ һүүлэй жэлнүүдтэ залуу үхэр мал түлжүүлхэ, шахан таргалуулха хэрэгые һайжаруулха хэмжээнүүдэй абтажа байһан тушаа тогтоо. Тугал буруу түргөөр түлжүүлхэ мэргэжэлдэ аймагай 5 ажахы энэ жэлһээ орожо эхилбэ. Доржи Банзаровай, Ленинэй. XX партсъездын нэрэмжэтэ, «Мир» колхозуудта. мүн «Заречный» совхоздо малай хүйшан байранууд шэнэдхэн заһабарилагдажа байнхай. Бэшэ ажахынууд энэ хүдэлмэрине 1977 онһоо эхилхэ. Гэхэ зуура иимэ хүдэлмэри дүүрэн хүсэн соогоо ябуулагданагүй гэжэ нүхэр Жаргалов тэмдэглээ. Ушарынь хадаа проект зохёодог эмхи зургаанууд проектно-сметнэ документнүүдые саг соонь бэлдэжэ үгэнэгүй.

Тиихэдэ колхоз болон совхозуудта үнеэн болохо тугал, буруунуудые түлжүүлхэ хэрэг хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ. Тиимэһээ малай ашаг шэмэ абалга ехэл удаанаар дээшэлнэ. Эдэ дутагдалнуудые усадхахын тула жэжэ гүүртэнүүдые томодхохо хэрэгтэй болоно. Тиихын тула Борьбогой совхоздо тугал, буруу түлжүүлхэ ажахынууд хоорондын томо комплекс байгуулха гэһэн шиидхэбэри абтаа. Эндэ жэл бүхэндэ 2 мянган толгой хүрэтэр эмэ тугал, буруунууд түлжүүлэгдэхэ байна. Тиигэбэл аймагай ажахынуудые үүлтэр һайнтай ехэ болохо малаар гүйсэд хангажа шадаха байна.

— Манай аймагай гол һалбари хадаа хонин ажал болоно Бүхы колхоз болон совхозуудай энэ һалбарида мэргэжэнхэй гээшэ. Зүгөөр саашадаа хайшан гээд энэ гол һалбариие хүгжөөхэ гээшэбибди гэһэн асуудал тобойн гарана. Дээр дээрэ энэ һалбарине томодхохо асуудал шиидхэгдээгүй байһаар. Хонин ажалаа хуушанайнгаал гуримаар эрхэлдэг зандаабди. Энэ һалбариие саашадаа промышленна үндэһэ һуури дээрэ хүгжөөхэ уялгатай болонобди. Теэд энэ талаар ямар нэгэн һайн дүй дүршэл манай республика соо үшөөл олдоогүй байна. Бэшэ область болон хизаарнуудай жэшээгээр 2500—5000 толгой хонидой томо комплекснуудые эмхидхэбэл һайн байгаа. — гэжэ нүхэр Жаргалов элирхэйлээ.

Үгэ хэлэгшэ адууһа малые бардам хүрэхэ тэжээлээр хангадаг болохо хэрэг тушаа горитой тогтоо. Тиихэдээ илангаяа бэлшээри һайжаруулха асуудалда анхаралаа табиһан байна. Бэлшээриин муу дээрэһээ боложо, хонин мал урин дулаанай сагта мяхажажа, түлжэжэ үрдинэгүй бшуу. Энээнтэй хамта Зэдын аймагта түбхинэһэн «Бурводстрой» трестын барилга-хаосаралгын колоннын хүсэ шадалые материально-техническэ үндэһэ һууриие улам бэхижүүлхэ шухала болоһые тодорхойлоо.

— Манай авиационно заводой коллектив республикын колхоз болон совхозуудта шефкэ туһаламжа үзүүлдэг бали дүй дүршэлтэй болонхой. Жэлһээ жэлдэ энэ хэрэгнай нарижуулан һайжаруулагдана, түхэл янзань улам олошорно. Шефтээ абаһан колхоз. совхозуудта үзүүлдэг туһаламжамнай улам үргэдэжэ байдаг. Олон жэлэй туршада бидэ Баргажанай. Хурумхаанай аймагуудай ажахынуудта туһаламжа үзүүлжэ байдагбди. Энэ хүдэлмэриин жэшээгээр болоходо шефкэ туһаламжа хадаа хүдөө ажахын продуктнуудые абалга ехэдхэхэ хэрэгтэ, хүдөөгэй ажалшадай байра байдал һайжаруулха ябадалда ехэ гүнзэгыгөөр нүлөөлнэ гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй, — гэжэ Улаан-Үдын авиационно заводой директор **М. И. Неганов** үгөө эхилнэ.

Энэ предприяти шефтээ абаһан ажахынуудтаа хүдэлмэриин хүсөөр, элдэб оньһон хэрэгсэлнүүдээр туһалха зуураа, культурна, олониитын үргэн хүдэлмэри ажалшадай дунда эмхидхэн ябуулдаг байна. Үнгэрһэн үедэ тус завод хэдэн томо барилгануудые бодхооһон. дулаасуулгын түхеэрэлгэнүүдые тодхоһон байха юм.

Үгөө үргэлжэлүүлхэ зуураа, нүхэр Неганов шефкэ туһаламжын хэрэгые холын хараатайгаар түсэблэхэ шухала байһан тушаа тогтоо. Энэ завод КПСС-эй Баргажанай болон Хурамхаанай райкомууд болон аймгүйсэдкомуудтан сүг хамта 1976—1980 онуудта шефкэ туһаламжа үзүүлхэ түсэб зохёоһон байна. Тэрэ түсэб соо капитальна барилгын, оньһожоруулгын, түхеэрэлгэ тодхолгын, материал болон элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангалтын асуудалнууд оруулагданхай. Гадна кадрнуудые һурган бэлэдхэхэ хүдэлмэриин хүсөөр хамһалаха, соёл гэгээрэлэй. ниитын хүдэлмэри ябуулха, ажаллаха арга боломжо һайжаруулха гэхэ мэтын шухала шухала хэрэгүүд мүн лэ энэ түсэб соо оруулагдаһан байха юм.

Тэрэ түсэбэй ёһоор авиационно завод культурын байшан, худалдаа наймаанай түб, үхибүүдэй саад. котельнын гэр, 8 квартиратай байрын хоёр гэр Баргажан тосхондо бодхоохо юм. Тэрэшэлэн Разгон тосхондохи культурын байшангай досоохине түхеэрхэ, Дэрэнэй совхозой һургуули, МТМ, гараж болон конторын дулаасуулгын системые хабсаргаха гэхэшэлэн ехэ ехэ хүдэлмэри бүтээхэ байна.

Хүдөөгэй кадрнуудые бэлдэхэ асуудалда анхаралаа хандуулба. Мүнөөнэй колхоз болон совхозуудта мэргэжэл түгэс токарьнууд. слесарьнууд, газо электро-гагнууршад, электромонтернууд, сантехнигүүд, кочегарнууд тон шухала хэрэгтэй болонхой. Ушар тиимэһээ энэ завод өөрынгөө предприятида иимэ мэргэжэлтэдые олоор һурган бэлдэхэ аргатай байһанаа элирхэйлээ. Гадна өөрынгөө хүсөөр шефтээ абаһан ажахынуудта элдэб оньһон түхеэрэлгэнүүдые тодхожо, заһабарилжа үгэхэдэ хэрэгтэй жэжэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха аргатай байһанаа тэрэ түсэб соо тодорхойлонхой.

Мүн тэрэшэлэн энэ заводой коллектив хүдөөгэй ажалшадай дунда культурно-олониитын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулдаг байна. Заводой агитбригадын коллектив хүдөө гарахадаа, тэндэхи библиотекэ, клуб болон соёл культурын бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэридэ туһа хүргэдэг заншалтал, Гадна харуулан ойлгуулха агитацине эмхидхэхэ хэрэгтэнь мүн лэ ехэ туһа хүргэдэг байха юм.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине ажахы доторой мэргэжэлдэ оруулха, томодхохо хүдэлмэриин али зэргын аша туһатай байһые Кабанскын совхозой директор **А. Н. Хмелев** өөрынгөө хүтэлбэрилдэг ажахын хүдэлмэриин дүй дүршэлһөө жэшээлэн батадхан харуулба. Урдань ехэ гарзатайгаар хүдэлдэг энэ ажахы мүнөө олзо ехээр оруулдаг томо совхоз болонхой. 1964 онһоо эхилжэ, Кабанскын совхоз шубуунай мяха абадаг, үхэр малай мяха, һү үйлэдбэрилдэг мэргэжэлтэй ажахы болгон хубилгагдаһан бэлэй.

Үнгэрһэн хугасаада тус совхозой коллектив хүдөө ажахын продуктнуудые абалга болон гүрэндэ худалдалгаяа нилээд ехээр дээшэлүүлжэ шадаһан байна. Жэшээнь. 1975 ондо түйлаһан үрэ дүнгүүдые 1960 онойхитой жэшэбэл, орооһо абалга 2.1 дахин, хартаабха—3 дахин, мяха—5,4 дахин ехэ болоһон байна. Ажахыгаа тусхай мэргэжэлдэ оруулһанай, үйлэдбэриингөө һалбаринуудые томодхоһоной ашаар энэ совхоз 1971 онһоо ажахыя гүйсэд тоосооной гуримаар хүдэлдэг болонхой. Тиигэжэ үйлэдбэриинь бүришье ашаг үрэ ехэтэй болоо. Үнгэрэлэ табан жэлэй туршада ажалай бүтээсэ энэ совхоздо 33,3 процент ургаһан, 7,6 миллион түхэригэй сэбэр олзо оруулагдаһан байха юм. Тэрэшэлэн совхозой гол фондинууд энэ үедэ 4.8 миллионоор ехэ болоһон. Бүхы барилгануудаа өөһэдынгөө хүсөөр. мүнгэ зөөреэр бодхоохо аргатай болонхойбди гэжэ нүхэр Хмелев онсолон тэмдэглээ.

Совхозойнгоо үйлэдбэрине ажахын тоосоондо оруулжа, ехэ олзотой байдагһаа уламжалан, ехэ хэмжээнэй мүнгэ капитальна барилгада. материальна урмашуулгада таһалха аргатай болоһониинь элирнэ. Гадна социальнокультурна хэмжээ ябуулганuудта. гэр байра барилгада ехэ мүнгэ гаргашалдаг болонхой.

Үгэ хэлэгшэ энэ арбадахи табан жэлэй туршада бэелүүлхээр ямар зорилгын ажахын коллективэй үмэнэ табигдаад байһан тушаа дэлгэрэнгы тогтоо. 1980 ондо совхозой коллектив 61.5 мянган центнер һү, 38.1 мянган центнер мяха абаха. 7100 гектар таряалангай гектар бүриһөө адаг 17.5 центнер ургаса хуряаха, үнеэн бүхэнһөө 2700 килограммһаа бага бэшэ һү һааха — иимэ зорилгонууд тодорхойлогдоод байна. Эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ үргэн хэмжээ ябуулганууд хараалагданхай.

Ажахынгаа үйлэдбэрине томодхохо, мэргэжүүлхэ хүдэлмэри саашадаа үргэлжэлүүлэгдэхэ байна. Тиихэдээ ниитын адууһа малые тэжээлээр гүйсэд хангаха асуудалда гол анхарал хандуулагдаха байһыень нүхэр Хмелев үгынгөө эсэстэ элирхэйлэн тогтоо.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Түнхэнэй аймагай колхоз болон совхозуудай экономикын ехэ бэхижэжэ байһан тухай КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь **А. Д. Моглоев** үгынгөө эхиндэ тогтоһон байна. Ажахынуудай үйлэдбэриин гол фондинууд улам ургана, капитальна барилгада ехэ мүнгэн гаргашалагдана, оньһожоруулга болон электрын элшэ хүсэ хэрэглэлгэ, газар һайжаруулха хүдэлмэри улам ехээр хэгдэнэ гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Гэхэ зуура таряан ажал болон мал ажалай ашаг үрэ үшөөл бага байһаар. 1975 ондо үнеэн бүриһөө 1753 килограмм һүн һаагдаа. гүрэндэ тушааһан үхэрнүүдэй дунда зэргын шэгнүүр 311 килограмм болоһон. хонин бүриһөө 2,9 килограмм нооһон хайшалагдаһан байха юм. Юһэдэхи табан жэлэй туршада жэл бүри дунда зэргээр гектар таряанһаа 11 центнер. гектар сабшаланһаа 8—9 центнер ургаса абтаа. Энээнһээ уламжалан аймаг бүхы дээрээ газар таряалангай болон мал ажалай продуктнуудые абаха табан жэлэй түсэбтэ даабари дүүргэжэ шадаагүй.

Энэ дутагдалай гол шалтагаан хадаа хүдөө ажахын үйлэдбэрине гүйсэд томодхожо, тусхай мэргэжэлдэ оруулжа шадаагүй байһанай хойшолон мүн эжэ үгэ хэлэгшэ тодорхойлоо. Ушар иимэһээ үнгэрһэн 1975 оной июнь һарада болоһон КПСС-эй райкомой пленум дээрэ энэ асуудал тусхайтэ зүбшэн хэлсэгдэһэн, саашадаа бэелүүлхэ зорилгонуудые тодорхойлһон байна.

— Үнеэн бүриһөө дунда зэргээр һү абалгые 2500 килограммда хүргэхэ гээшэ манай гол зорилгомнай болоно. Түбхын түрүүндэ үхэр малай үүлтэр һайжаруулха гол шэглэлтэйгээр хүдэлмэреэ ябуулха ушартай болонобди. Тиимэһээ эмэ тугал, буруунуудые зүбөөр түлжүүлхэ мэргэжэлтэй ажахынуудые байгуулха гэжэ шиидхэгдээ. Иимэ ажахы хадаа «Сибиряк» колхоз болгогдохо байна. Эндэхи мал шахалгын баазые хубилган заһабарилжа, жэл соо 2500 хүрэтэр үнеэн болохо эмэ, тугал, буруунуудые түлжүүлдэг болохобди, — гэжэ нүхэр Моглоев мэдүүлээ.

Мал ажал хүгжөөхэ үшөө нэгэ шухала зорилго гэхэдэ мяханай үүлтэрэй үхэр мал түлжүүлгэ, шахалга болоно. Энэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэн ябуулхын тула Саянай совхозые мэргэжүүлхэ гэһэн хүдэлмэри хэгдэжэ байна Гахай үсхэбэрилгын комплекс гэжэ бариһан байрые мүнөө мүн лэ хубилган заһабарилха хэрэг гараад байна.

Аймаг доторхи ажахынуудые тусгаар мэргэжэлдэ оруулха тухай то тоходоо, нүхэр Моглоев «Скотпром» трестын мэдэлэй Түнхэнэй ба Туранай совхозуудые үшөө һү абадаг мэргэжэлдэ оруулха шухала байһан тушаа дурадхал оруулба. Эдэ хоёр ажахынууд мүнөө тугалнуудые эхэтэйнь байлгажа түлжүүлдэг гуримтай. Гансал тул абаад байха гээшэ гаргашаяа отто харюулхагүй байһыень тодорхойлон харуулаа

Үгэ хэлэгшэ малай тэжээл ехээр абадаг болохо асуудалда анхаралаа горитой хандуулаа. Энэ асуудал КПСС-эй райкомой пленум дээрэ мүн лэ зүбшэн хэлсэгдэһэн. тодорхой хэмжээ ябуулганууд хараалагдаһан байгаа. Газарай бүридхэлэй ёһоор Түнхэнэй аймагта 5600 гектар намагжаһан хүрьһэ муутай, бургааһанда дарагдаһан газар бии гэжэ тоологдоно. Тиимэһээ энээниие ашаглаха хүдэлмэри үргэнөөр ябуулхын тула проектно-сметнэ документацине түргөөр зохёохыень республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министерствэдэ хандаһан байна.

Хүдөө ажахын үйлэдбэрине томодхохо, мэргэжүүлхэ хэрэг хадаа капитальна барилгын шанарые бүри һайжаруулха эрилтэ табина. Гэхэ зуура манай аймаг энэ талаар гээгдэлдэ оронхой гэжэ тэрэ хэлээ. Малай байрануудые барихадаа тэрэ шадарнь малшадай ажаһууха гэр байра бодхоохо асуудал анхаралда абтадаггүй байһан ехэ дутагдалые үгэ хэлэгшэ тодорхойлоо.

— КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, юһэдэхи табан жэлэй эхиндэ мал ажалай продуктнуудые, илангаяа үхэрэй мяха ехээр абадаг болохо зорилго манай совхозой хүдэлмэрилэгшэд урдаа табиһан байна. Энэ зорилгые шиидхэхын тула гол анхаралаа малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхэ асуудалда хандуулаа Тиихэдээ түбхын түрүүндэ малайнгаа үүлтэр һайжаруулха, тэжээлэй бата бэхи үндэһэ һуури байгуулха асуудалнуудые шиидхэхэ гэжэ оролдоһон байна, — гэжэ Захааминай аймагай Санагын совхозой директор **В. Ж. Цыренов** пленум дээрэ хэлэһэн үгөө эхилээ.

Мал ажалай продуктнуудые абалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ малай тэжээл бэлэдхэлгэ шиидхэхы һуури эзэлнэ. Тиимэһээ ажахы доторой мэргэжэл олохо, мал ажалые томодхохо асуудал шиидхэхэдээ. түбхын түрүүндэ малай тэжээл ехээр хуряадаг болохо хэрэгтэ анхаралаа онсо хандуулһан байна. Ажахын эрхэ байдалаар болоходо эндэ сабшалан һайжаруулха, олон жэлэй ногоо тариха гол шухала гэжэ тодорхойлогдоо. Тиигэжэ үнгэрһэн юһэдэхи табан жэлэй туршада 1.073 гектар үрэжэл муутай сабшалан болон бэлшээри үндэһөөрөө һайжаруулагдаа Тэрэ газар дээрээ олон жэлэй ногоо тариһан байна Тэрэ һайжаруулагдаһан газарай гектар бүриһөө дунда зэргээр 20 центнер үбһэ абадаг болонхой.Энэ хэмжээ ябуулгын аша үрэ харагдаа. Тэрэ жэлдэ 47 мянга гаран центнер үбһэн һурилэгдэһэн байна. 1970 онойхитой жэшэбэл 10 мянган гаран центнерээр ехэ болоо. Гадна эндэ сенаж даралга үргэнөөр хэгдэнэ Мүнөө 12 мянган центнер иимэ тэжээлтэй ондо орохоёо байна.

Саашань үгөө үргэлжэлүүлхэдээ, үгэ хэлэгшэ үхэр малай үүлтэр һайжаруулжа. мяха абалгые али зэргээр дээшэлүүлжэ. байһые тоо баримтаар гаршэлэн харуулаа. Үхэр малай үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэрине үргэнөөр ябуулһанай ашаар 1975 ондо 6.232 центнер мяхан абтаа Харин 1970 ондо энэ совхоз 4.380 центнер мяха абаһан байха юм Энэ үедэ маланнь амидын шэгнүүр нилээд дээшэлээ 18—20 һаратай болоһон үхэрнүүд дунда зэргээр 350—380 килограмм татана.

Хада хүбшын оршондо байдаг сабшалан болон бэлшээри һайжаруулха. тэрээн уруу харгы бариха, электрын утаһа татаха гэхэ мэтын мүнөө болотороо шиидхэбэрее олоодүй асуудалнууд тушаа үгэ хэлэгшэ анхарһан байна.

Пленум дээрэ республикын мелиорациин ба уһанай ажахын министр **Л. А. Санеев**, «Сельхозтехникын» республикын нэгэдэлэй түрүүлэгшэ **А. М. Басанов**, республикын Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи техническэ мэргэжэл шудалха һуралсалай управлениин начальник **И. П. Сустин** гэгшэд үгэ хэлэһэн байна

Пленумэй эсэстэ КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. У. Модогоев** дэлгэрэнгы үгэ хэлээ.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа пленум дэлгэрэнгы тогтоол батлан абаа.

Уласхоорондын шэнжэлэл

ХАНИ БАРИСААНАЙ, ҺАНАЛАА НЭГЭДЭЛГЫН ХАРИЛСААН

Анголые сүлөөлхын түлөө арадай хүдэлөөнэй (МПЛА) Түрүүлэгшэ, НРА-гай Президент Антонио Агостиньо Нето түрүүтэй Анголын Арадай Республикын партийно-гүрэнэй делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр манай орондо ерэлгэ Совет-Анголын харилсаае үргэдхэн гүнзэгырүүлгэдэ шэнэ үе болоно. Һая байгуулагдаһан Анголын гүрэнэй толгойлогшын хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда түрүүшынхеэ ерээд байха үедэ болоһон хөөрэлдөөнүүд, уулзалганууд хани барисаанай, интернациональна һаналаа нэгэдэлгын оршон байдалда үнгэрһэн байна. Энээнэй үедэ СССР-эй ба НРА-гай хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон тухай договорто, КПСС-эй ба МПЛА-гай харилсан ажаллаха тухай хэлсээндэ, Совет-Анголын мэдүүлгэдэ гар табигдаһан байгаа. Эдэ шухала документнүүд эб найрамдалай, эрхэ сүлөөгэй, интернациональна һаналаа нэгэдэлгын ба социализмын суртал һургаалнуудта хоёр партиин, ороной үнэн сэхэ байһыень элирхэйлэн гэршэлнэ.

Манай оронуудай хоорондохи хани ёһоной харилсаа холбоон хорёод шахуу жэлэй урда тээ — МПЛА-гай эмхидхэгдэн байгуулагдажа байхада, тэрэнэй хүтэлбэри доро 1961 оной февраль һарада Португалиин колониализмда эсэргүүгээр Анголын арадай зэбсэгтэ тэмсэл хэжэ эхилхэ үеэр — мүндэлөө һэн. Анголын Арадай Республика нёдондо жэлэй ноябриин 11-дэ байгуулагдаһан байна. Эдэ бүхы жэлнүүдтэ Анголын арад Советскэ Союзай, Кубын ба бусад социалис хани нэгэдэлтэ гүрэнүүдэй зүгһөө али бүхы туһаламжа, дэмжэлгэ абаһан байха юм. Энэ интернациональна һаналаа нэгэдэлгэ, дэмжэлгэ Анголын эрэлхэг арадай бэеэ дааһан байдалаа олоходонь ехээр туһалаа. Империалис эзэрхэг түримхэй ябуулгада шанга харюу сохилто үгэжэ, хархис хүсэнүүдые илажа гарахадань эдэнэр лэ залуу республикада туһалаа бшуу.

Анголын арадай энэ гайхамшагта илалта, Португалиин бусад колонинуудай арадуудай илалтадал адли, Африкын урда хубидахи байдалые үндэһөөрнь хубилгаа. Сүлөөтэ ба бэеэ дааһан байдалайнгаа түлөө, империализм болон расис засаг захиргаануудта эсэргүүгээр Намибиин, Зимбабвегэй, ЮАР-ай патриодуудай амжалтатайгаар тэмсэхэ, таарамжатай байдал байгуулһан байна.

«Интернациональна һаналаа нэгэдэлгээр дэмжэгдэн, сүлөөтэ байдалайнгаа түлөө арадай тэмсэл хадаа илагдашагүй хүсэн болоно гэжэ Анголодохи үйлэ хэрэгүүд үшөө дахин элирхэйлэн баталһан байна», — гэжэ нүхэр Л. И. Брежнев Анголын хүндэтэ айлшанай хүндэлэлдэ Кремль соо эмхидхэгдэһэн обед дээрэ мэдүүлээ.

Анголо хадаа үсэд шанга, эрэлхэг зоригтой байлгын жэшээ, колониальна дарлалта мүлжэлгэдэ эсэргүү, политическэ болон экономическа сүлөөрэлгын түлөө тэмсэдэг Африка түбиин арадуудые зоригжуулһан түрүү үзэлтэй бүхы хүсэнүүдэй уласхоорондын һаналаа нэгэдэлгын һүлдэ тэмдэг болоо.

Хүгжэлтын социалис зам шэлэхэдээ, Анголын Арадай Республика социально-экономическа хубилалтануудые бэелүүлгэдэ бүхы хүсэ шадалаа элсүүлһэн байна. Дайнда һандаргагдаһан ажахыгаа шадаал һаа түргөөр һэргээхые, колониальна гээгдэлээ усадхахые, экономико ба соёл культураяа хүгжөөхые, эзэмдэн абаһан сүлөөтэ байдалайнгаа ашаг үрые ажалшадай мэдэрхын тула бүхы юумэ хэхые эрмэлзэнэ.

Экономикын, эрдэм, техникын ба соёлой асуудалнуудаар СССР-тэй харилсаа холбоогоо үргэдхэлгэ эдэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ ехэ түшэг тулгуури болохо байна. Ороной бэеэ дааһан байдал хангалгада, һэргээн шэнэдхэхэ хэрэгтэ совет туһаламжа айхабтар ехэ үүргэ дүүргэхэ байна гэжэ А. А. Нето дахин тэмдэглээгүй.

ЕХЭ ЗАМАЙ ШАТАНУУД

Арадай засагай нютагай зургаануудые һунгаха һунгалтын Кубада түрүүшынхеэ үнгэргэгдэлгэ энэ ороной социалис демократиин хүгжэлтын замда, гүрэниие хүтэлбэрилгэдэ үргэн нийтэ арад зониие хабаадуулха замда шухала алхам болобо. Мүнөөнэй һунгалта хадаа революционно засагай жэлнүүдтэ Сүлөөтэ олтирогой ажабайдалда болоһон эгээл гайхамшаг үйлэ хэрэгүүдэй нэгэниинь болоно гэжэ Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно правительствын премьер-министр Фидель Кастрын хэлэһэниинь дэмы бэшэ.

Кубын Коммунис партиин I съезд, гүрэнэй социалис тухэл шэнжые хуулитаар батадхаһан шэнэ Конституциин хүсэндөө оролго, арадай засагай олоной хабаадалгатай зургаануудые эмхидхэн байгуулга шэнэ, социалис Кубын түүхэдэ шухала шатануд болоо. Эдэнэй байгуулагдахада, социалис гүрэниие эмхидхэлгэ дүүрэхэ байна.

«Бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хахад хубиин түрүүшын социалис гүрэн бата найдамтайгаар урагшаа дабшана» гэжэ КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй манай партиин XXV съезд дээрэ үгэһэн сэгнэлтын тон зүб байһые эдэ батална бшуу.

Зэбсэгтэ эзэрхэг түримхэй ябуулгануудай хэгдэхэдэ, дотоодын ба гадаадын контрреволюционно хүсэнүүдэй харата муухай ябуулгануудта хатуу шанга харюу сохилто үгэһэн революциин пүүлээрхи түрүүшын жэлнүүдтэ Кубын баатар арад туйлалтануудаа батаар хамгааһан байха юм. Энэнь гүрэниие, тэрэнэй экономико ба орон доторой политическэ байдалые хүтэлбэрилгын ёһо гуримые нэгэ газарһаа наринаар бэелүүлхэ эрилтэ табина. Гэхэтэй хамта, эдэ жэлнүүдтэ экономическэ амиарлалгын хэгдэжэ, саг үргэлжэ хорото муухай ябуулгануудай гаргагдажа байхада, ороноо хүтэлбэрилхэ, социалис демократиие һэргээхэ замда урагшаа ехэ алхам хэгдээ һэн.

Арадай засагай нютагай зургаануудые һунгаха һунгалта хадаа бүхы орон дотор засагай һунгагдамал зургаануудые эмхидхэн байгуулха замда түрүүшын алхам болоно. Кубын арад политическэ үндэр мэдэрэлтэй болоо гээд тобшолол хэжэ болоно. Бүмбэрсэг дэлхэйн баруун хубида бодото демократи бэелүүлхын тула шанга тэмсэлэй хэгдэжэ байгаашье һаань, 95,2 процентнь арадай кандидатуудай түлөө дуугаа үгөө. Бүхы орон дотор үнгэргэгдэһэн хамтын суглаануудай дээрэ дэбжүүлэгдэһэн кандидатуудай гурбанай хоёр хубинь коммунистнууд, комсомолшууд болоно. Үргэн нийтэ ажалшадай дунда Кубын Коммунис партиин үндэр нэрын хүндэтэй байһыень энэ үшөө дахин батална. Илалта туйлаһан арадай Коммунис партиин ба революционно правительствын хүтэлбэри доро социалис общество байгуулгын замаар шууд сэхээр дабшаха хүсэлэнтэй байһыень энэ элирхэйлэн харуулаа.

В. РАЙКЕРУС,
В. ХОРХОРДИН.
(ТАСС).

О. Торрихосой правительствын ябуулжа байгаа социальна - экономическа хубилалтануудта Панамын залуушуул эдэбхитэйгээр хабаадалсажа байнхай. Политическэ талаар бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлдэ тэдэнэр ооһэдынгөө хубитые оруулна.

ТАСС-ай фотохронико.

«СПОРТЛОТОГОЙ», «СПОРТЛОТО-2-ой» ТИРАЖАЙ ДҮНГҮҮД

«Спортлотогой». «Спортлото-2-ой» октябриин 13-да үнгэргэгдэһэн тиражай дүнгүүдые Спортивна лотерейн главна управлени согсолбо.

«Спортлото»: Нэгэшье хүн зургаан номер таажа шадаагүй. Табан номер таагшад — 4.717 түхэриг (40 карточка), дүрбэн номер тааһан хүнүүд — 74 түхэриг (2.396 карточка), гурбан номер таагшад 4 түхэриг абаха (61.350 карточка).

«Спортлото-2»: Хэншье зургаан номер таабагүй. Табан номер тааһан хүнүүд — 5 мянган түхэриг (13 карточка), дүрбэн номер таагшад — 98 түхэриг (968 карточка), гурбан номер тааһан хүнүүд 4 түхэриг абаха (24.230 карточка).

41-дэхи тиражай шүүбэри октябриин 24-һөө ноябриин 21 болотор түлэгдэхэ.

(ТАСС).

«СУББОТЫН СПОРТЛОТОГОЙ» ТИРАЖ

«Субботын спортлотогой»» 1976 оной октябриин 16-да Москва хотодо үнгэргэгдэһэн тиражнуудай дүнгүүднь:

1 дэхи тираж: 1. (баскетбол), 5 (дүрэ буляалдаанай барилдаан), 7 (велоспорт-трек), 9 (үһан дээрэ бүмбэгөөр наадан), 19 (сапын урилдаан).

2-дохи тираж: 9 (уһан дээрэ бүмбэгөөр наадалга), 12 (хадаһаа санаар һөөжоролго), 23 (уһа руу һурэлгэ), 30 (стендовой мэргэн буудалга), 31 (хүндэ атлетика).

(ТАСС)

ГТО-гой ШЭНЭ КОМПЛЕКСДО—ҮРГЭН ХАРГЫ!

Совет хүнүүдэй элүүрые хамгаалгада, эдэнэй бэе махабадые хатуужуулгада манай парти, правительство анхаралаа ехээр хандуулдаг. Эгээл иимэһээ ГТО-гой шэнэ комплекс хэдэн жэлэй урда тээ бии болгогдоо һэн. «Эхэ ороноо хамгаалхаар, ажаллахаар бэлэнбди!» гэһэн уряа доро республикымнай ажалшад ГТО-гой шэнэ комплекс тушаажа эхалһан байгаа. Мүнөө Буряад ороной хэдэн зуугаад мянган хүн зон тэрэнэй значкистнууд болонхой.

ВЛКСМ-эй Октябрьска райкомой, физкультура ба спортын районно комитедэй шангуудта хүртэхын түлөө Улаан-Үдын Октябрьска районой ажалшадай ГТО-гой олон зүйлөөр мүрысөөн һалхан нарин сэмбын комбинадай стадион дээрэ үнгэргэгдөө.

Мүрысөөн гурбан шатаар үнгэргэгдэһэн байна. 150-яад хүнһөө бүридэһэн юһэн команда энээндэ хабаадаба.

Хоёр үдэр соо болоһон шанга тэмсэлэй дүнгүүдээр гурбадахи шатада басагадай дундаһаа Г. Поимонова (нарин сэмбын комбинат) 67 очко абажа, илаһан байна. Ербановай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын техникумэй командын түлөөлэгшэ Н. Шелковникова 60 очкотойгоор — хоёрдохи, 7-дохи ГПТУ-һаа Е. Сенотрусова гурбадахи һууринуудые эзэлбэ. Эндэ хүбүүдэй дундаһаа нарин сэмбын комбинадһаа В. Фролов, К. Тихоньких, республиканска больницын түлөөлэгшэ В. Меркулов гэгшэд эрхимлэһэн байна.

Дүрбэдэхи шатада наһанай хоёр бүлэгөөр мүрысөөн үнгэргэгдөө.

19—28 наһанай эхэнэрнүүдэй дундаһаа мяха-консервын комбинадай спортсменка В. Зятькова илаһан байна — 56 очко. Нарин сэмбын комбинадай хүдэлмэришэн Л. Белянкина хоёрдохи һуури эзэлбэ. Энэ шатада эрэшүүл сооһоо тус комбинадайхид онсо шалгаржа, түрүүшын гурбан һууринда гараа. А. Пелевин 69 очко абаад, илаһан байха юм.

29—34 наһанай бүлэгтэ Буряадай хүдөө ажахын техникумэй командын гэшүүн А. Галсанова бусадһаа бүлюу байба. 29—39 наһанай эрэшүүлэй дунда илангаяа шанга тэмсэл болобо. Мяха-консервын комбинадай түлөөлэгшэ А. Чебунин 71 очкотойгоор эрхимлээ.

Табадахи шатада нарин сэмбын комбинадай ГТО-гой значкистнууд түрүү һуури эзэлбэ. Л. Иванова — 65, харин П. Лаптев 138 очко абаа.

Зарим зүйлнүүдээр ахир тулюур дүнгүүд харуулагдаа. Энээндэ тренернүүд, ФК-гай инструкторнууд, методистнууд анхарха ёһотой.

Гурбан шатада ГТО-гой олон зүйлэй мүрысөөгөөр нарин сэмбын комбинадай команда Октябрьска районой чемпионууд болобо. Мяха-консервын комбинадайхид — хоёрдохи, республиканска больницын спортсменүүд гурбадахи һууринда гараһан байна.

Партиин райкомой, томо ехэ промышленна предприятинуудай, эмхи зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд энэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадаба.

Буряадай мебель бүтээдэг, модо болбосоруулх[illegible] нат, талха татадаг [illegible] медицинскэ училищ[illegible] холбооной электр[illegible] кондитерска фабр[illegible] бусад командаяа[illegible] сөөндэ табяагүй [illegible] Эдэ коллективүүд[illegible] шэнэ комплекс [illegible] хайша хэрэгээр [illegible] хаpалаа һулаар [illegible] һыень энэ ушар [illegible] гэршэлнэ. ГТО-[illegible] комплекс тушаал[illegible] ниие хабаадуулая[illegible]

Илагшадта [illegible] Октябрьска райн[illegible] культура ба спор[illegible] но комитедэй [illegible] грамотанууд, үнэт[illegible] барюулагдаа.

В. САГАЛ[illegible]
ресспорт[illegible]

ТОБШОХОНООР

△ ХОККЕЙ Ороной түрүү һуури эзэлхын түлөө эхилһэн мүрысөөнэй зургаадахи наадан дүүрэбэ. Октябриин 16-да үнгэргэгдэһэн нааданда Воскресенскын «Химик» ороной үнгэрэгшэ жэлэй чемпион «Спартак» командые 4:2 (1:0, 1:1 2:1) тоотойгоор шүүбэ. Тиин эдэнэр дүн хамта 9 очкотой боложо, мүрысөөнэй таблицада гурбадахи һуури эзэлбэ. Харин түрүү һуури эзэлээд ябаһан Москвагай «Динамо» ЦСКА-гай хоккеистнүүдтэ 3:5 (2:2, 0:1, 1:2) тоотойгоор шүүгдэшоо. Тиигэбэшье эдэнэр дүн хамта 10 очкотой, түрүүлһээр зандаа. ЦСКА-гай команда мүнөөдөө 9 очкотой, хоёрдохи һуури эзэлнэ. Мүн Ригын «Динамо» Горкиин «Торпедые» — 2:1, Ленинградай СКА Челябинскын «Тракторые» 6:4 (2:1, 1:1, 3:2) тоотойгоор шүүбэ.

△ ФУТБОЛ. СССР-эй түрүү һуури эзэлхын түлөө үнгэргэгдэжэ байгаа нааданда арба нэгэдэхи уулзалга болобо. Эндэ Москвагай «Торпедо» команда 16 очкотойгоор эрхимлэһээр. Эдэнэр октябриин 17-ной үдэр Киевэй «Динамо» командада 2:3 тоотойгоор шүүгдэһэн байна.

△ ВЕЛОСПОРТ. «Социалистическая индустрия» газетын шанда хүртэхын түлөө эхилһэн олон үдэрэй урилдаанай наймадахи шатын дүн хаража үзэхэд[illegible] зиин ССР-эй т[illegible] Сергей Калеев түр[illegible] на. Тиихэдэ бүхы[illegible] шатын дүнгөөр Р[illegible] нэгэдэхи команд[illegible] лэгшэ Александр [illegible] рүүлнэ. Командан[illegible] даһаа Литвагай [illegible] спортсменүүд 11 [illegible]

▽ ДҮРЭ БУЛЯАЛДАЛГЫН барилдаагаар Россиин Федерациин хубиин-командна түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Орджоникидзе хотодо эхилхэнь. РСФСР-эй хэдэн зононуудта илагшад, шанган һууринуудые эзэлэгшэд энэ ехэ нааданда хабаадаха байна.

Яхадан ниислэл хотодо хоёрдохи һуури эзэлһэн Буряадай АССР-эй суглуулагдамал команда энээндэ хабаадахаяа ошобо. Байгша ондо Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионууд болоһон уласхоорондын классай спортын мастер Олег Алексеев, СССР-эй спортын мастернууд Владимир Балданов, Баяр Цыренгармаев болон хоёрдохи һууринуудые эзэлһэн спортын мастернууд Бато Дашинамжилов, Гармажаб Цыренов, Геннадий Махутов, Илья Гармаев, мастерта кандидат Вячеслав Марахаев гэгшэд командын бүридэлдэ оробо.

▽ «БАЙГАЛ» гэжэ шанда хүртэхын түлөө классическа барилдаагаар бүхэсоюзна мүрысөөн Эрхүү хотодо боложо байна.

Шэгнүүр бүхэндэ түрүүшын хоёр һуури эзэлэгшэд СССР-эй спортын мастерай хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхэ юм.

Алас-Дурна зүгэй зонын чемпионууд Владимир Судалковский, Владимир Вострецов, мүн бэрхэ барилдаашад Павел Раковский, Сергей Жанаев, Сергей Табинаев болон бусад энэ ехэ нааданда хабаадалсажа байна.

ХИЛЫН СААНАҺАА

ТЕЛЕФОН ТЕЛЕГРАФ РАДИО

УЛААН-БААТАР

ШУХАЛА УШАР ХЭРЭГ

ТАСС

МНР-эй партийно-правительствын делегациин хани ёһоной, албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошохоёо байһантайнь дашарамдуулан, МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал хэблэлдэ мэдүүлгэ хэбэ.

Энэ хадаа манай партиин ба бүхы монгол арадай ажабайдалда шухала ушар хэрэг болохо байна гэжэ тоолонобди гээд тэрэ хэлээ.

КПСС-эй XXV съездын шиидхэбэринүүдые бодотоор бэелүүлгэ хадаа дэлхэйн социалис оронуудай хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлхэ, дэлхэйн үйлэ хэрэгүүдтэ революционно бүхы хүдэлөөнэй нүлөөе үргэдхэхэ хэрэгтэ шиидхэхы шухала нүхэсэл болохо байна гэжэ тоолонобди. Бата эб найрамдал, бүгэдэ нийтын аюулгүй байдал хангаха талаар шэглүүлэгдэһэн КПСС-эй, Совет правительствын гадаадын политическэ ажал ябуулгануудые халуунаар һайшаан, бүрин дэмжэнэбди.

МНР-эй партийно-правительственна делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр Советскэ Союзда ошолго манай партинуудай, арадуудай хоорондохи аха дүү ёһоной хани барисаае, харилсаа холбооё саашадань хүгжөөлгэдэ, МНР ба СССР-ые хоорондонь улам дүтэ болголгодо, социалис хани нэгэдэлтэ оронуудай жагсаал бэхижүүлхэ хэрэгтэ гайхамшагта шэнэ шата болохо байна гээд этигэн найданабди.

БЕРЛИН

ЭБДЭРШЭГҮЙ БАТА ХАНИ БАРИСААН

ТАСС

Манай арадуудай эб найрамдалай хэрэгэй, социализм ба коммунизмын хэрэгэй аша туһада ГДР-эй болон СССР-эй хоорондохи аха дүүгэй холбоо барисаан хүгжэхэ байна гэжэ СЕПГ-гэй ЦК-гай Генеральна секретарь Э. Хонеккер арадай палатын ба округуудай депутадуудай суглаанай октябриин 17-ной һунгалтын урда тээ Карл-Маркс-Штадт хотодо болоһон һунгалтын урдахи суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ.

Манай республика тогтуурітай һайнаар хүгжэжэ байна гэжэ Э. Хонеккер хэлэбэ. Советскэ Союз ба бусад социалис оронуудтай эбдэршэгүй бата хани барисаатай байһан дээрэһээ иимэ ехэ хүгжэлтэ туйлагдажа байна. Нёдондо жэл Москвада гар табигдаһан СССР-эй ба ГДР-эй хоорондохи хани барисаан, харилсаа холбоон, нэгэ нэгэндээ туһалалсаха тухай договор Германиин Демократическа Республикын ба Совет Социалис Республикануудай Союзай нэгэдэлые шэнэ шатада гаргажа байнхай.

ПХЕНЬЯН

ТПК-гай ЦК-гай ПЛЕНУМ

ТАСС

Корейн Ажалай партиин ЦК-гай ээлжээтэ пленум ТПК-гай ЦК-гай Генеральна секретарь Ким Ир Сенэй түрүүлэлгэ доро эндэ болобо.

1976 оной хүдөө ажахын үйлэдбэриин дүнгүүд пленум дээрэ согсологдоод, ороохо таряа ургуулгые саашадань ехэдхэхэ асуудалые хаража үзэһэн байна.

Энэ жэлдэ сагай уларилай таарамжагүй байгаашье һаань, арадай Корейдэ урдань абтаагүй ехэ ургаса — 18 миллионһоо үлүү тонно таряан хуряагдаа гээд пленум тэмдэглээ. 10 миллион тонно таряа ургуулха гэһэн шэнэ зорилго КНДР-эй ажалшадай урда пленум табиба. Энээнэй тула газар тарялан элдүүрилгые шанаржуулан һайжаруулхаар хараалагдана.

Хүдөө ажахытай нягта холбоотой экономикын элдэб һалбаринуудые электрын элшэ хүсөөр бүрин хангаха, тракторнуудые, автомобильнүүдые, химическэ үтэгжүүлгэнүүдые улам ехээр гаргаха гэһэн шиидхэбэри баталан абтаба.

Ким Ир Сен пленум дээрэ түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

• КАНАДА. Торонто хотодо болоһон демонстрацида 14 мянга гаран хүдэлмэришэд, алба хаагшад хабаадаа. Салин хүлһэ нэмээхэ, профсоюзна организацинуудта ехэ эрхэ үгэхэ гэһэн эрилтэ демонстрацида хабаадагшад табиһан байна.

ТАСС-ай фотохронико.

БУДАПЕШТ

СЕССИ ДҮҮРЭБЭ

ТАСС

Республикын хуули гаргадаг дээдын зургаанай — ВНР-эй Гүрэнэй суглаанай намарай сесси эндэ боложо дүүрэбэ. Соёл культура ба гэгээрэл тухай хуулиие, нютагай Соведүүдтэ һунгалта үнгэргэхэ гурим тухай хуулиие сесси баталан абаһан байна.

Хүндэ промышленностиие хүгжөөхэ программын дүүргэлтэ тухай тоосоое сесси һайшаагаа. Арадай ажахын бүхы түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэлгэдэ, үлүүлэн дүүргэлгэдэ энэ һалбариин үүргэ айхабтар ехэ байна гээд энээн дотор хэлэгдэнэ.

ХЭДЭХЭН ҮГӨӨР

УЛААН-БААТАР. Монгол совет хани барисаанай заншалта һарын үедэ МНР-эй гүрэнэй хэблэл «Монголой харгы замуудаар» гэһэн ном ород хэлэн дээрэ барлан гаргаба. Монгол ба совет журналистнууд Б. Дашзэвэг, В. Погребной гэгшэд замай эдэ тэмдэглэлнүүдэй авторнууд болоно. Дархан гэжэ интернациональна хотын. Бэрхэ гэдэг уурхайн мүнөөнэй ба ерээдүйн байдал тухай, Монгол ороной хурдан түргөөр хүгжэн һалбаржа байһан тухай, ороной алдарта ажалшад тухай хөөрэнэ. Советскэ Союз ба социалис хани нэгэдэлтэ оронуудтай МНР-эй хэтын бата хани барисаан, харилсаа холбоон ном соо харуулагдана.

ВЕНЭ. КПА-гай түрүүлэгшэ Ф. Мури түрүүтэй Австриин Компартиин ЦК-гай Политбюрогой гэшүүд совет эрдэм, техникын үдэрнүүдэй Австрида үнгэргэгдэжэ байһанда зорюулагдаһан «Совет эрдэм, техникын туйлалтанууд» гэһэн выставкэдэ орожо хараа.

Австриин ниислэл хотодо ерээд байһан Совет делегациин толгойлогшо, СССР-эй прибор бүтээлгын, автоматикын түхеэрэлгэнүүдэй, жолоодон хүтэлбэрилгын хэрэгсэлнүүдэй министр К. Н. Руднев айлшадые үдэшэжэ ябалсаа.

МАПУТУ. Колониализмда эсэргүү тэмсэлэй жэлнүүдтэ мүндэлһэн мозамбик-совет харилсаа холбоон улам амжалтатайгаар хүгжэжэ байна.

(ТАСС).

ГАВАНА

ФИДЕЛЬ КАСТРЫН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

ТАСС

«Кубана де авиасьон» гэдэг компаниин пассажирска самолёдой унахада хосорон һалаһан кубынхидай дурасхаалда зорюулагдаһан ёһолол-гашуудалай митинг Гаванагай Революциин талмай дээрэ Хосе Мартиин хүшөөнэй дэргэдэ болобо.

Кубын Компартиин ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, Революционно Правительствын премьер-министр Фидель Кастро митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Кубын самолёдой Барбадосой эрье шадар тэһэрэлтэ США-гай тагнуулай түбэй управлениин контрреволюционно этэгээдүүдэй һүйдхэлтэ муухай үйлэ хэрэг болоно гэжэ элирхэйлэн гэршэлһэн арсашагүй олон баримтануудые дурдаһан байна.

Энэ гэмтэ ябадал хадаа хилын саана байдаг Кубын түлөөлэгшэдтэ эсэргүүгээр ЦРУ-гай агентнүүдэй хэһэн һүйдхэлтэ ябуулгануудай нэгэниинь болоно гэжэ Ф. Кастро мэдүүлээ.

Кубын премьер-министрые алаха гэһэн шэнэ түсэб США-гай тагнуулай түбэй управлениин табиһые гэршэлһэн арсашагүй баримтанууд правительствада бии юм гэжэ тэрэ мэдээсээ.

МАНИЛА

ФИЛИППИНЭДЭ РЕФЕРЕНДУМ БОЛОБО

ТАСС

1972 ондо орон дотор сонохгдоһон сэрэгэй байдалда, президентын дурадхалаар конституцида оруулагдаһан заһабаринуудта арад зоной ямараар хандажа байһые тодорхойлхо ёһотой бүгэдэ национальна референдум октябриин 16-да Филиппинэдэ эхилбэ. Ороной 15-һаа дээшэ наһатай 21 миллионһоо үлүү хүн зон тарандаа хабаадуулагдахаар хүлеэгдэнэ. Энэ референдумда хабаадахаһаа хүлжаһан хүнүүд түрмэдэ һуулгагдаха гү, али ила түлэхэ байна.

Урда тээнь үнгэргэгдэһэн гурбан референдумэй үедэ хүн зоной олонхинь сэрэгэй байдал үлөөхэ шухала гэжэ мэдүүлһэн байгаа.

Конституцида оруулагдаһан заһабаринууд хуули гаргадаг шэнэ захиргаан — Саг зуурын парламент байгуулхые хараална. Депутадуудай зарим хубинь президент өөрөө томилхо, харин бусадань провинцинуудай ба хото городуудай суглаанууд дээрэ һунгагдаха зэргэтэй. Президентын эрхэ түлөөлэлгэнүүд үргэдхэгдэхэ байна.

Конституцида хубилалта хэхые хүн зоной дэбшөөгөөд байгаа һаань, 1980 он болотор һунгалта үнгэргэхые хүсэжэ гү, али үгы байһыень элирүүлхэ зорилготой үшөө нэгэ референдумые президент үнгэргэхэ байна.

1973 ондо үнгэргэгдэһэн референдумэй үедэ арад зон Саг зуурын национальна суглаае 1980 он болотор зарлахые буруушааган һэн.